

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
13 Aprilie st. v.
25 Aprilie st. n.

Esc în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 15.

ANUL XXII.
1886.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

E p r a x i a.

— Nuvclă. —

I.

Ce! eră o copilă. — nici dece ani nu implinise când a adus-o tată-so la mănăstire. Starița o privi lung, cu deamănuntul, neteșindu-i încetișor pērul galben, ce-i cădea pe umeri, ca un fuior de mētasă. Din când în când letița își ridică genele, lunecându-și căutătura ei de-o dulce și nevinovată sfielă, când pe chipul liniștit al stariței, când pe șiragul de mătânie, ce-i făcâniâu în mâna stângă, regulat și monoton ca bătăile unui cēsornic, când pe rasa largă de mohair cafeniu, ce se revērsă în falduri până la pământ.

Inimă slabă, așă să se cletene și să se 'nduioșeze de te miri ce, n'avea cuvōsa; dar când veđu acest chip atât de blând, de frumos și de cuminte, i se făcū ōre-și cum milă și se ispiți să întrebe:

— Binē boerule, cum te 'nduri să... te desparti de-așă copilă?

— Dă, măicuță par'că pe mine nu me dōre inima? Da ce să fac? Mamă nu, — stare... de nicăiri. — Eu... veđi-me, abia imi tăriiu țilele; ca mâni intru 'n pământ și n'am nici de comand...

II.

Eră tuturora dragă copila asta, cu ochii mari și limpedi, cu mișcările ei potolite, cu întrebările ei naive, cu faramecul acelei frumuseți triste, de care ea nu își dedea încă sēmă, și țilele ei treceau liniștite și reci ca uitarea, în mijlocul acelei lumi în care nimic nu se mai schimbă. — Aceleași rugăciuni neîntrerupte, aceleași cānteece prelungi și somnorōse, aceleași mișcări de rase lungi și negre, pe cari la început, multe nopți dearēndul, le vedea mereu prin somn înșiruindu-se pe dinaintea ochilor ei.

S'a deprins în sfērșit cu tōte. — Când tocă de utreniă, ea eră în piciorē inaintea tuturora.

Și ce frumos i ședea, micuța, la strană, când se viră între cāntărețe și, clătinațdu-și a lene capul, își amestecă și ea glas-u-i argintiu în trăgānatul și scāncitul »Dōmne milueșce« al călugărițelor.

Dar vieța pe care o ducea ea, lumea în care trăia, tōte erau ca străine de densă; nici odată nu se oprise să-și deslușescă în cugetu-i ce vede, ce aude, ce simte, — să-și dea socotelă — măcar așă, copilăreșce — de ce face și ce rost are ea acolo. Nici uritul n'o apucă, nici dor d'acasă, nimic. — pare că 'n mănăstire se pomenise de când a deschis ochii.

Făcea tot ce-i spunea, de nimic nu cărtia — nimic nu dōria. — O singură dată numai a cerut să-i facă și ei rasă, ca să fie îmbrăcată la fel cu

lumea d'acolo, și starița zimbînd de atingătōrea ei nevinovăție, a sārutat'o, asigurānd'o că-i va implini negreșit dorința, când s'a face mare. Er fetița, de și în inima ei eră incredințată că e destul de mare, se mulțami pe acest respuns și nu mai țise nimic.

III.

Au sosit ērăși nopțile lungi de iernă. E un cer sticlos de-asupra, ca o boltă de metal. Văpaia lunei s'asterne pe sclipitōrele întinderi de zăpadă.

Ca'ntr'un țințirim impērăteșce adānca tăcere. Prin chili tōtă suflarea e adormită. La un și geam se mai vede lumină. În rasă negră, tol dealungul patului, tinēra maică Epraxia cetia pe și Virginia. Tēmpla i stă greu spriginită pe și cotul i s'afundă pe pernă. Ochii se 'mpăinjinsc. Dar nu mai avea mult, câte-va pagini. Fața i se întunecă din ce în ce... Și cum se cutremurā când prăpastia mării inghite și acopere sub valuri atāta dragoste ș-atātea visuri! Durerea o innecă și lacrămile i frig obrazul. Nenorocitul sfērșit al acestei povestiri, în care ea trăise ca 'ntr'o desfășurare a ceea ce de întēplări, în vērtețul cărora neincercatele simțiri i fuseseră țerite cu atāta inferbēntare, vūi greu în adāncul acestei vieți atât de neșciutōre de patimile și tulburările lumesci. Cu neputință i eră să mai dōrmă. Inchise cartea, ș-o lāsă încet pe mucul luminării, ca să remāie cu sine-și în tihna întunerecului. Un potop de gānduri nedeslușite se năpustirā asupra-i și capul i căđu ca sdrobot pe cāpēțaiu. Incetul cu 'ncetul prinse a i se limpedi invālmășagul minții, și pe firul vremii începurā a i se 'nșira, una câte una, aducerile aminte din sborul unei copilării neasemēnat de triste. Vedea pe mă-sa slabă, māncată de necasuri, sbuciumată de necurmatele amărăciuni ale unui train din ții în ții mai nesuferit.

Acum i se lāmuriau bine — pentru prima ōră vecinicele stēđi, în larma cărora, se destēptă nōptea din somn, când tatăl ei se întorcea molluz și îndrăcit dela cārți. Biēta ei mamă cu douē țile nainte de mōrte, fusese pālmută, de acest hain ruinator de bani și de vieță. Ce culme de batjocură și de durere!...

Isi aduse aminte cum, remasă orfană de mamă la vērștă de opt ani, neingrigită de nimeni, răbdă țile întregi de fōme, cum tatăl seu vindea tōte lucrīșōrele casei, ca să-și stēmpere patima ce-l stăpānia cu atāta orbitōre putere, cum apoi, desnădăjduit în cele din urmă, adus în cea mai desăvērșită miserie, a aruncat'o aci, ca să se mântue de ea. Acum își da ea socotelă prin câte dureri trecuse, și de ce ne-sfērșită suferință i sōnt țilele legate.

Ca 'ntr'o adormire de simțiri străbătuse cei nōuē-

spre-dece ani, atât de triști și de pustii. Când bogăția ei de pěr aurii scăpăta din fórfeți, cădù mototol la pământ, o soră ócheșă și neastimpêrată, arêtându-i podóba capului risipită la picióre, o întrebă, cătându-i în ochi milos și gales:

— Nu-ți pare reu?

— De ce? — i respunse ea zimbînd, — imi simt capul mai ușor așa.

De-atunci purtă rasă, ș-o chiamă Epraxia.

IV.

Cu mánile încrucisate pe piept, și cu capul ca de povara gândurilor grele, aplecat pe umăr, ea cîntă la strană. Plângător și dulce i resună glasul sub bolțile bisericii, și căt i de frumósă cánd își ridică spre cer din ochii mari și 'nvăpăiați suferitórele-i priviri, ce par a purcede din dóuë profunđimi de neinchipuite dureri.

Ca de altă dată, e palidă la față, și dóuë cêrcăne vinete i ingrădesc ochii, de truda inimii și de nesomn.

Căt de sdrobotită se simția, nenorocita de densă, și căt de străină și fără parte de mângăere, fără limbă să-si spue și fără suflet să-i credă suferința mută ce atât de adânc și neindurător o mistuia. Și greu, ca o manta de plumb, o apêsă acum veșmentul călugăriei, piciórele i se 'muiau sub ea să cadă. Ar fi voit în cêsul acesta să se surpe stâlpîi, și tótă zidăria bisericii să se dărăpene asupra-i. Din cánd in cánd, în rugăciunea molcomă și tânguitóre, sbucniă ca un țipet de mánie, și ochii i fulgerau atunci de focul nemărginitelor ei dureri, și fața i se aprindea ca de flacără unei patimi adânci și nestăpanite, gándul ei mësura pustiul ce se desfășurá înainte-i; vęduse întrega-i esistintă închisă pentru totdeuna în această rasă grea ce-o apêsă de mórte, și simția c'o sugrumă nêgra de desnădăjduire — nêgrăita suferință de a-și îngropă tineretea în tristele ziduri ale unei mănăstiri.

Din ziua aceea nimeni n'a mai vędut pe Epraxia ridënd. A ramas pururea prada gândurilor. Șe mistuită amaric în necurmătu-i sbucium, se topia de pe picióre, simția că-i arde inima — și nimeni n'a spus o vorbă.

V.

În casa dómnei Pastia, într'o odae cu lumina cătră apus, Epraxia, intinsă într'un fotoliu, își povestește amarurile unui băet ca de vr'o cinci-spre-dece ani, care-o ascultă c'o piósă luare aminte. . . . Ș'amëndurora li se umplu ochii de lăcrămi. Copilul încă e orfan.

Din cánd in cánd, d-na Pastia intră și s'aseđă c'o induioșure de mamă între aceste doue suflete nenorocite, și-i sôrbe în căutătura ei ferbinte de dragoste și de milă.

Nimic nu mai e de nădăjduit, i-a spus doctorul, și totuș ea crede încă să-i scape. Remasă vęduvă și fără copii, pe Iorgu îl luase sub îngrijirea ei dela vârsta de nouë ani. Vecinic bolnav, vecinic indopat cu doctorii, a mers tãnjind din ți in ți bietul copil, fără ca ea să se descurajeze, ori să-i pară vr'odată reu de sarcina ce singură, de bună voe, si-o luase asupra-i. — Într'o ți, doctorul i-a spus că la mănăstire e o călugăriță tineră, care de aceeași bolă e mistuită, și care se stinge pe ți ce merge. . . .

Peste câte-va zile Epraxia eră în casa acestei femei-ànger, care nu mai trăia acum decât pentru ușurarea acestor dóuë sulerinți. — Sta multă vreme înbrățisându-i cu privirea, și mereu întrebându-i ce doresc, cum se mai simt, decă au poftă de mănecare ce să le cumpere din târg. . . . Și eră neobosită, vecinic umbliă în ropotele lor. Nici odată n'au fost bolnavi, mai bine îngrijiți ca aceia.

VI.

În picióre, la ferestra ce da în grădină, steteau amëndoi și priviau tăcuți, printre frunđele galbene de tómnă, la intristătorul apus al sórelui. Gándurile lor călătoriau pe același drum și, de același fior cuprinși nu îndrăzneau să-și vorbescă. Toți ofticoșii, în cădere frunđelor, în apusul sórelui de tómnă, ved apropierea infiorătorului cês.

Se lipiră unul de altul, ca și cum le-ar fi fost frică.

Obrajii Epraxiei se aprinseră. De-o parte și de alta i se grămădiră sub tēemple douē benghiuri de-o roșetă ca de cãrmuz. Ca o flacără i lunecă prin trup, din creșcet până în tálpi se cutremura, și icleștându-și brațele după grumazul copilului, îl strinse de sinu-i cu atăta putere, că bietul Iorgu icni, și cercând a se desface din încordarea brațelor ei, i dișe cu o voce gătuită de durere:

»Me dóre, lasă-me, ce Dumneđu me strîngi așa? . . .»

Atunci simți într'ēnsa rēscóla tuturor patimilor, înlătuite atăta vreme în adăncul inimii, — ea un potop de schintei prinse a-i furnică prin trupu-i, smăcinat din tóte incheeturile de cãrceii unei dorințe profunde, ardētóre, neînfrēnate și netălmăcite pentru ea. Și această patimă nepricepută, care i șuruiă ca un metal topit prin vinele ei umflăte, i orbiă vederea și mințile: — nu mai șcicia ce face, — strîngea nebună pe Iorgu de peptul ei, și-l omoriă în sãrutările-i întēte, ferbinti și fără de sfērșit.

Când își desfăcù brațele, copilul i cătă în ochi nedomirrit și gales. Ea incremeni ca după un leșin, cu privirea obosită și aiurit pironită 'n gol.

Și tótă sēra a stat dusă gândurilor, — fără să spue-o vorbă.

Er cánd a ramas singură în golul sinistru și rece al odăii, se lungi în pat trudită, — dar nu își stinse lumina de spaima mórții ș'a întunericului.

Cercă să-și potolēscă gândurile și s'adormă, dar de-asupra ochilor ei închii vedea felurite forme plutind într'o desfășurare leneșă: aci niște rotocóle fumuri ce isvoriau nesfērșit unele din altele, aci niște tipsii de alamă ce lunecau inctēșor, unele pe altele, de o rotunđime desēvērsită, cánd micșorate de-abia le sãria, cánd mărute de-și pierdea vędul pe-a lor întindere lucie.

Cređu că 'nebuneșce. Își deschise ochii mari și cătă infiorată în juru-i. Pacea odăii, arêtarea limpede a tuturor lucrurilor, la care se uită, o mai liniștiră. — Își lungi privirea prin flacără luminării, și remase astfel, fără să chipescă, — ca în ascultarea unei musici dulci și depărtate. — Apoi se duse la oglindă. Se privi multă vreme, neteđindu-și cu palma pěrul pe creșcet și pe tēemple. În umerii obrazilor slómnia, acea roșetă vestedă a ofticoșilor. — Își zimbî trist, privind-și dureros în ochii mari și plini de-o ferme-cătóre melancolie.

Avea dreptate lumea. . . . e frumósă. — Dar ce folos! . . .

A slăbit așa de reu! . . . De ce i-a mai dat ore D-đu tinerete și farmec și chip frumos, decă n'o lasă să se bucare de ele? . . .

Se simți erăși cuprinsă de căldura unor dorinți dulci și neînțelese. Își aduse aminte de Paul și Virginia, ca de niște prieteni, cu cari trăise în adevēr.

Se gândi c'ar fi putut fi iubită, că acești ochi cari își sting lumina și i se îngropă în cap, ar fi găsit și ei în lumea asta o inimă pe care s'o mișce. Ah! și căt de adânc și fără de sfērșit ar fi șciut ea să iubescă pe omul, care și-ar fi dat inima ei! Cu ce foc l'ar fi sorbit din ochi și căt de dulce i-ar fi zim-

bit in cale, când ar fi venit să-i curme aşteptarea şi dorul, să-i ardă obrajii şi să-i sugrume resullarea in prididirea lacomă a sărutărilor ferbinţi, s'o cuprindă ca 'ntr'un vârtej ameţitor de flăcări şi s'o omóre in farmecul ne mai stăpănit al stringerii in braţe. S'ar fi dat lui, de-apurarea lui, cu totă fiinţa, cu toate gândurile, cu totă puterea ei de-a iubi. I-ar fi fost pe veci róba cea mai umilită. I-ar fi străjuit liniştea şi somnul la căpătăiu. S'ar fi asvêrlit in gura fiarelor, ca să nu s'atingă de el umbră de durere. De ce n'a lăsat Dumnezeu să aibă şi ea parte de o clipă de fericire? . . . Ce a făcut ea? Cu ce a greşit, de o chinuesce atât de amarnic? . . . Şi se simţi pré crud nedreptăţită.

Atunci i se sguduí inima de-o vrăjmăşie nebună. Tótă durerea i se prefăcú intr'o mánie selbatică şi plină de venin. Ar fi prăbuşit lumea şi tot cerul l'ar fi făcut pulbere, să fi avut o putere. Cătă in oglindă şi se speria de intunecata rezvrătire din privirea ei, ca de furia unor ochi străini. Işi vedú éráşi colórea morţii pe faţă, şi ca un cuţit simţi că-i spintecă trupul din creşcet până 'n tâlpi, — fiorul gróznicei desnădăjduiri o tăia prin toate incheeturile, — se dete îndărăt cu spaimă şi íşi strinse capul in mâni, ca cum ar fi vrut să-şi stempere bătăile templelor.

Şi cum íşi purtă rătăcitele-i priviri prin odae, dete cu ochii de comanae, il smunci depe mész, şi cu o ciudă copilărescă, cercă să-l rupă bucăţi, dar nu putú; 'n mână şi-l asvêrlí sub pat. Ideea că-i tineră şi se prăpădesce lara vreme, i rupea inima, o cuprindea ca o milă dureróşă, sfăşietóre de sine énsă-şi, lăcrămile o inecau . . . ar fi rostit cuvinte de foc, decă ar fi cui să-şi spue adănea rescolă a sdrobitei sale fiinţi. Şi câte gânduri nebune şi intunecate n'o inghetău de gróză: i se părea uneri c'au scoborit'o 'n grópă ş-aude bulgării de pământ huruindu-i pe capacul de sicriu. Intr'un târziu isbuti, să-şi alunge gândurile morţii.

S'ar puté să se indrepte, să trăiescă, să iubescă! . . .

Şi se simţi mai uşurată sub farmecul acestor dulci presupuneri. Inima íşi mai potoli mânia. Simţi că-i străbate o lumină calea in intunecata ei viétă. . . Ce bine are să şcie ea să iubescă! . . .

Oftă din adănc. Se culcă éráşi şi tótă nóptea, muncită de inchipuirea unor plăceri negustate, arsă de focul unui dor aprig şi necunoscut, s'a zbuciumat fără s'atîpescă o clipă.

Din nóptea aceea, nu s'a mai sculat din pat.

Cei d'intăi fulgi de zăpadă coperiră lespedea de curénd aşedată in curtea bisericii »Trierarhi:

»Sub acésta piétră odihmesce róba lui Dumnezeu Epraxia Topala, născută la 1849 mai in 10 şi inctată din viétă la 1871 noembre in 3.«

A. Vlahuţă.

Pe lac.

În nóptea instelată, şi de misterii plină,
Când luna dórne pacinic, pe bolta cea senină,
Când unda 'nşelătóre mormurá 'necţisor,
Ş-abiá sălcia cântă un cântec plângător,
Când stelele de aur in lac privirea-şi scaldă,
Uitându-se, cu farmec, la primăvéra caldă,
Ce stăpâneşce vesel pământul invecchit,
Povestea ei, de vécuri, spunéndu-i tînuit,
Când apesat de vremea, nendurătóre vieţii,
Bétrănu-şi amintesce de vrésta tineretii
Ş-o lacrimă de jale, in care se ceteşce
Ur dor fără de margini, ş-un chin ce-l stăpâneşce,

El lasă pe ruína juneţii dispărute . . .

Apoi, remas cu gândul la vremite trecute,
Incet şi fără veste sosesce somnul dulce,
Şoptindu-i la ureche că-i césul să se culce. . . .
. . . Intr'o gondolă mică pe lacul clar şi mare,
Lăsând să-i mérégă gândul pribég in depártare,
Incungiuurat de-a noptii singurătate-adăncă,
Cu inima sdrobită de a durerii stăncă,
Mergera un tiner palid ş-atât de visător,
De 'nţelegéai că-ascunde misterii de amor;

Mergera . . . ş-atâtea gânduri treceau prin alui minte:
Se deşteptau in taină, acelea-şi simţeminte,
Cari i spuneau odată că viétă trecătóre,
E-un labirint de chinuri, etern ingrozitóre,
Şi rătăcit printrénsul mereu omul tot cată
Să afle fericirea, aşá de adorată;
Dar el câtând intr'una s-a rătăcit mai tare,
Şi înălţat de vreme, in suferinţă móre,
O, vai! astfel de gânduri viniau să-i spună érá
Că-i o nimică viétă, o amăgire-amară!

Ér dorul lui selbatec, aducător de sbucium,
Putere să-l alunge n'avea glasul de bucium,
Nici galbina stăpână a noptii visátóre,
Ea care des mângăie dureri aşá d'amare;
Ci trist, ca şi murindul, ce-şi mai aruncă-odată
Spre cei ce-l incunjură privirea-i disperată,
Şi stors de suferinţă, cu glasul-n tremurare,
Murmurá printre lacrimi o rugă de plecarea,
re arumui tuste nergea câtând zădarnic,
O stavilă durerii şi dorului amar.
Căci pentru fericirea, cu zile fără cetă,
El érá mort, cum mortul e mort pentru viétă.

Oprind in loc gondola, se lasă 'n cugetare:
Trecutul negru-al vieţii nu-l pôte da 'n uitare —
Şi, ca să-şi mai alunge momentele măhnite,
Rosteşce nişte rinduri din vremuri plămăite:
»Dureri misterioşce, şi fără de hotare,
Mereu sosesc asupra-mi, femei incântátóre.
Când las a mea gândire să mérégă cătră tine;
Cum undele când suflă furtunile turbate,
Se nimicesc de maluri, cântând un cânt de mórte,
Astfel ilusii, visuri atuncea fug de mine.

Prin stepile intinse ca beduinul care
Porneşce, plin in suflet de-o lungă intristare,
Să-şi regăsescă oasa de care-a rătăcit;
Şi nopti întregi şi zile se duce se tot duce,
Mănat de al speranţei glas tînuit şi dulce,
Pân' ce pe drum el cade, flămând şi obosit.

De oasa lui iubită acum e mai departe!
Deşertul i ascultă oftările 'nfocate; —
Şi móre pe nesipul pustíului intins:
Aşá şi eu, femeie, plecăm plin de sperare,
Să-ţi întâlneşce iubirea-ţi, si când speram mai tare,
Un vél de lungi decepţii asupra-mi ai intins.

Când trubadurul vesel, in timpuri aqi plecate,
Mergera ca să incante acea singurătate
Care domniá 'n castelul marel' şi solitar;
Baronului s'alunge melancolia care
Momente dureróşce punea fără 'ndurare
In traiu-i plin de fală, in traiu-i temerar;

Din córda lirei sale curgénd note divine,
Care spuneau că 'n lume mai sânt sfere senine,
In care poesia íşi duce gândul ei,
Baronul lasă jalea in veci posomorită,
Mai uită 'n veselie viétă lui cernită,
Şi 'n visuri dulci şi măndre íşi pórtă anii sei:

Căci el atins în taină de-aripa fantasiei,
Cu drag ca i vorbește de lumea poeziei,
De fapte ideale, lipsite de-ori ce chin;
Atuncea el se crede stăpân pe 'ntr'ega lume.
Nici falnic nu mai este un nume c'al seu nume:
Vasalii de ori unde umili i se închin.

Când inse trubadurul s'a dus în altă parte,
Să mai răpescă încă o grea singurătate,
Din nou melancolia își pune vclu-i trist:
Ș-atunci ca mai înainte sunt toate neschimbate:
S'au stins așa de iute visările 'nfocate —
Și umilit se roga imaginii lui Christ.

Așa și eu adese gândindu-me la tine,
În sborul nebunatic de fantasii divine.
Noi ne iubim cum nimeni vre-odată s'au iubit;
Dar vai! realitatea sosește cu inecul.
Er ea mi-aduce plânsul, oftarea și regretul —
Și ved că dintre oameni sunt cel mai de jelit.*

Pe gânduri ărași cade și noaptea tot descrește,
Er dorul lui puternic mai tare se mărește —
Și suspinând își strânge acele vechi hârtii.
Ce-i amintesc într'una dorințele-i pustii.
El mână-apoi gondola din nou pe lac să măgă.
»O! decă ca gânduri mi, necontenit pribegă.
Te-ai duce în marea lată, gondola albă,
Ai trecut-o pe lângă marea lată;
Și pe lângă ea poți ghici de toate,
Căci ea te duce în locuri depărtate.
Căci ea te duce pe a dreptul l'acel locaș pe care
Știi; dar stau într'ensul mereu prin cugetare.
Și te-ai ruga atunci să te întorni îndată:
În tine eu aș pune juneța-mi sbuciumată,
Cu-a sale aspirații, visările-i aprinse,
Să le inneci pe toate în marea cea întinsă.
Er eu bătrân de zile, bătrân de-atâta dor,
Lăsat de-al tinereții foc mândru și-ardător,
De casa ei aproape o casă mi-aș clădi —
Și 'n ori ce zi din viața la densa aș privi.
Căci n'ar mai fi în stare din nou a-mi deștepta
Acca simțire-ascunsă, ce-odată me uscă;
Dar aș privi într'ensa durerea mea trecută,
Juneța-mi necăjită și pentru veci perdută.
Și eu zdrobit cu totul de lungă-mi suferința,
Cu inima-mi cuprinsă de dor și de căința.
M'aș stinge cu inecul, necunoscut de ea,
Când ea și mai înainte frumoasă-o voi lăsa.
Er tu gondola mândră, prietină iubită,
Tu care privești astăzi durerea mea cumplită —
Și care altă-dată ferică m'ai privit,
Când i spuneam în taină amoru-mi nesfârșit,
Să vii atunci în pripa — și trupul meu perdit
Să-l lași în parăsiere pe-un term necunoscut,
În care s'atârnesă mereu l'entul de mare;
Vre-un om să nu alunge singurătatea-i mare,
Căci voi somnul meu vecinic să-l dau singurătății:
M'am săturat de oameni în calea tristă-a vieții.*

Pe cer s'arată mândru vioăsa auroră,
Copila dimineții și-a frumuseții soră;
Un vânt ușor începe să sufle dinspre deluri —
Și 'n sborul lui sărăta a lacului verzi maluri...
O! crud e să-ți duci viața în nopți de insomnie:
Să urmărești zădarnic un ideal scump ție —
Și tréz atâtea visuri tu să visezi mereu
Și 'n țiori să-ți fie capul de gânduri așa greu.
Caligula, tirane, așa că e cumplit
În nopțile tăcute să fii de somn lipsit?

Când aurora lasă de sus primele-i raze,
El vede realitatea, ce lângă el veghiaza.
Și mândra-i fantasie s'a stins într'o clipită.
»Zădarnică-i dorința, o! scumpa mea iubită,
Zădarnică-i visarea, căci astfel mi-a fost scris:
Viața mea să fie un dureros abis
Ș-o lungă și grozavă oftare de amor...
Vai! nu-i departe césul în care am să mor!
Să mor! și-a mea viața nici slabă amintire
Să nu deștepte 'n inimi cuprinse de iubire:
Voi ele să nu știe că morțe-i și 'n amor!
Necunoscut să moră acel biet muritor,
Ce a găsit decepții și amăgiri amare
În flacăra iubirii atât de ardetore!...
Macar să pot ști unde trăești tu, adorată,
M'aș duce 'ntr'o clipită să te mai ved odată,...
Dar ce dorinți deșerte?... așa mi-a fost menit
Să port un trai de jale, un trai de chin muncit —
Ș-ori unde me voi duce să nu găsesc noroc,
Er gândul meu să fie pribég din loc în loc.*

El tace și tăcerii o lacrimă-i răspunde;
Er raza dimineții, ce prin ferești pătrunde,
A ochilor pleoape ridică 'ncet și lin.
Șoptind: »lăsați dar somnul, vedeți-me că vin.*
O, voi ce scumpe visuri visați în négra noapte,
Așa-i că...»

Care porți luptă cu vântul nebunatic,
Icônă credincioasă reginei de jaratic,
Ah! cine știe decă în nopțile-următoare
Il vor vedé pe densusul a tale unde clare:
Căci suferinți de-acele isbese pe muritor
Când el, zdrobit cu totul de crudul lor fior,
Espiră sub povara amarelor suspinuri,
Și lasă-un trist adio vieții ei de chinuri!
...
Se vede că din légân așa i-a fost menit
Să porțe-un trai de jale, un trai de chin muncit, —
Ș-ori unde se va duce să nu aibă noroc,
Er gândul lui să fie pribég din loc în loc.

B. V. Gheorghian.

Fata popii.

— Roman în 2 tomuri. —

(Urmare).

VIII.

În pragul bisericeii.

De când se pomenește, așa veselie mare n'a
mai fost ca și-acuma 'n satul Valea-mică. Nici
n'a fost de mult așa prilej bun ca și-acesta.
Alegere de popă, candidații mulți și cu parale. Numai
unul eră sărac; nici n'a căpătat acela voturi, de și
între toți candidații avea mai multă știința de carte.
S'a ales cel mai slăbănog, pentru că-l spriginiă
popa Tanase, care avea 'n busunarele sale tot satul.
Il spriginiă, nu de flori de cuc, ci pentru că acela își
dădu vorba că va lua de soție pe Rachila.

De când e lumea, tot așa s'au făcut alegerile în
Valea-mică; eră peste pôte să se facă altfel acuma.
Însedar a vinit popa Movilă, însedar s'a trudit
popa Aron din Teiul-mare, nu putură izbuti. Cu pa-
trahire nu poți face ispravă la alegere în Valea-mică.
Banul hotărește acolo. Vorba vechiă: pe omul sărac
bogatu-l are 'n sac.

Măhniți până 'n suflet se rentorseră acestia acasă,

ȢINA VALURILOR.

vădând cum satul acesta are să mai stea 'n întinerie o generațiune, până când adeva va păstori acolo popa ales acuma.

Necășiți ce erau, pe drum ei începură să vorbescă despre folosele și stricăciunile sistemului de alegere și 'n cele din urmă, popa Movilă dișe:

— Poporul nostru nu-i încă copt pentru alegere.

— Nu-i pretotindene, ca nici un popor din lume. — răspuse popa Aron, — tocmai de aceea trebuie să-l conducem.

— Dar decă nu poți!? Văduț-ai, ce pățirăm ș-acuma!

— Nu e vina lui. N'a avut pân' acuma nici un conducător, care să-i fi arătat calea cea bună: neșciința s'a 'nucibat in el și acesta nu se poate drege d'odată, ca și când ai scutură-o din mână. S'aibă odată 'n frunte niște oameni cum se cade, vei vedea cum se va schimbă spre bine.

— Dar cum să potă avé? Nici odată nu alege de-aceia!

— O să alégă. O să vedă și el odată, că nu-i bine și că pe di ce merge se prepădește, pe când alte sate inaintéză și 'nfloresc. Și ca să aibă privilegiul a vedea acesta, vom duce unul câte unul pe oamenii mai spălăciți in satele noastre mai de Dómne, le vom arăta tot ce este acolo bun și frumos; și când s'or miră mai tare, le vom spune, că tot ce vèd acolo s'a făcut la indemnul cărturarilor și 'n bună înțelegere cu poporul și că prin urmare și ei le pot avé, numai să voescă. Atunci le va trezni prin cap, că conducătorii lor nici odată nu le-a spus așa ceva și vor începe a-i vorbi de reu, încărcând in spatele lor totă vina rămănerii in prostie a satului. Ne mai fiind mulțămîți cu dēnsii, vor tinde să scape de ei și nu vor fi siliți să caute nod in păpură, ca să-i prindă cu musca pe căciulă.

— Nu deu.

— Atunci apoi vor alege oameni de altă sēmă, pe cari i vom recomandă noi.

— E cam mult pân' atunci.

— Mult, dar ce să faci! Nu poți drege intr'o clipă ceea ce alții au stricat cu anii. Dta ești încă tiner, plin de foc, ai vré tôte de-odată; dar eu sînt bētrân ș-am pățit multe, mi s'a cam tocit ascuțișul nerăbdării.

— Și tocmai prin acesta esperință imbărbătezi pe alții. Să te țină Dumneșeu la mulți ani, că ești ca ș-un apostol.

— De-aceea mi-am ales cariera preoteșcă. Frumósă și sfântă misiune a fi preot. Dar tocmai pentru că este astfel, pēcătuesc toți cei ce imbracă reverenda, fără să simțā adevērată chemare. Căci întocmai cāt pōte să folosescă un preot bun, pe atāta pōte stricā altul reu. Acela e binecuvēntare pentru sat, acesta — blăstēm!

Părintele Aron vorbiā cu atāta entusiasm, încāt totā figura lui pārea transportatā in regiuni mai nalte. Fața-i palidă se inroși puțin și frumósă-i barbă argintie tremurā molatic pe peptul seu cutrierat de simțiri invăpăiate.

Tocmai sosirā 'n Riureni. Trāsura se oprī inaintea casei parohiale și părintele Movilă dāndu-se jos, pofti și pe bētrānul să intre la un scaun de odihnă și la mai multā voie bună.

Dar acela răspuse, că mulțameșce, inse nu pōte să remaie, căci de sērā adultii din satul lui au școlā și el cautā să mērgā a le propune catechismul.

Părintele Movilă, vădēnd că nici decāt nu pōte oprī pe bētrānul, își luā remas bun și voi să-i sārute mână, dar acela ș-o retrase iute și sārutā fruntea colegului seu mai tiner, apoi plecā ma departe.

Intr'aceste, după cum dișeram, in Valea-micē era

veselie mare. Birtul cel mare, singura casă cum se cade in satul acela, erā plin de oameni, pāharul umblā din mână 'n mână, toți cāntau și chiotiau, pānā și sāraccii cei mai pērliti. Erā aldāmașul alegerii. Popa Tanase plātiā să-i mērgā veste și poveste.

El ēnsuș nu luā parte, ba nici nu erā acolo, căci i erā rușine să beie cu mojicii aceia; de când cu alegerea acesta, se și obosise grozav, cāt nu-l mai țineau picioarele și doriā să se retragā la odihnă; dar mai cu sēmā ducea dorul să-și revēdā ficia și să-i povestescă din fir in pēr intēmplările alegerii, al cărei sfērșit i-l prevestise de cu bun timp.

Nici alesul Spinean nu făcū parte din acesta adunătură. Unii din popor trimiserā după el, ca să vie acolo; dar trimișii se rentōserā cu vorba că nu-l gāsirā. Șcirea acesta fu primitā reu. Se și porni indatā un murmur de nemulțămire: ba că popa cel nou e sumeț și-i e rușine să vie între popor; ba că 'ndatā-ce a fost ales, își uitā de binefăcători; ba că pe dincōce, ba că pe dincolo; seurt și cuprinđetor, mi-ți-l luarā la trei parale și se căiau că l'au ales.

Cāte o sticlă nouā inse potoliā din ce in ce mai mult nemulțămirea și 'n cele din urmă aceea se uitā cu totul și nimene nu mai bāgā de sēmā că alesul nu-i între ei.

Spinean, dimpreună cu fiitorul seu socru, se duse in Brēndușeni, ca să se bucure in familie de izbānda cāștigatā și să facā programa cāsătoriei ce aveau să 'ncheie.

Rachila voiā ca cununia să fie și mai strălucitā decāt cum aveau să se serbeze 'n rōndul prim; ca ținea să se facā acesta, pentru cuvēntul ca lumea să vedā, că nici decāt nu-i pare reu de perderea cea dintēiu și că ș-a cāpētat un bārbat mai de fire.

Și fiind că Rachila voiā așa, se 'nțelege, că așa se și hotārī. Făcurā dar o mulțime de invitāri și le espedārā in tōte părțile să vie cātā frunđă și erbā, să vedā mirēsā pe fata popii din Brēndușeni.

Dar logodna se ținū in liniște mare, încă in sēra aceea, aprōpe numai in familie, căci nu luā parte decāt Saveta cu bārbātul ei și cu invēțatorul cel nou, fratele Savetei.

Acēsta se făcū erāș la dorința Rachilei, care nu voiā să dea lunei privilegiu d'a vorbi despre logodna a dōua și d'a remprospētā aducerea aminte de cea dintēiu.

Cu tōte că erau puțin, își petrecurā pānā tārđiu, uitānd de lume și de »pizmași,« uitānd tōte necesurile și vădēnd inainte-și un viitor strălucit. Mai ales invēțatorul cel nou vedea totul in lucrōe, căci și fața lui strălucitā ca luna plinā când resare și numai privirile aspre ale Savetei il oprirā ca să se modereze, in cāt erā posibil in starea lui.

A dōua di după logodnā Rachila și Saveta tocmai puneau la cale uneltele trebuitōre la ospēț, când sosi o scrisōre pe numele Rachilei.

Dēnsa luāndu-o in mână, recunoscu indatā că-i dela fostul ei logodnic Alesandru. O paliditate grabnicā i cuprinse fața și cu māni tremurānde rupse iute invēlitōrea.

(Va urmā).

Iosif Vulcan.

Epigrame.

— Dupā F. Logau. —

1. Nestatornicia omului.

Animalele-și păstrează însușirile lor, date
De natură, a lor mămă, și trăiesc cu ele tōte:
Leul renanță la mūr, birtul iepure fricos,
Șirēta vulpe vicianā in caale credincios;

Numai omul se tot schimbă, se tot schimbă nencetat,
De ți-a fost acumă prietin, peste-o oră s'a schimbat!
La ce-i folosește mîntea? Atăta pot spune eu,
Că de multe ori cu mîntea-i, pôte fi un nătărău.

2. Lupta cu sine însuși.

De ești cu tine 'n luptă, o luptă grea se 'ncinge,
Dar dulce e izbânda, decă te poți învinge.

3. Increderea.

A te crede 'n unul, e bine, este drept.
A nu te 'ncrede 'n nimeni, e și mai înțelept;
Ferice de acela, ce nu se 'ncrede 'n nime
Și nu se lasă 'n vîetă condus de ori și cine.

4. Amenințări.

Depe murmur se cunoșce riul, decă-i liniștit,
Respirarea il tradêază pe sol, decă-i obosit;
Êră cel-ce amenință, greu lovind, ne dovedeșce,
Că la ce ar vrê plumăna-i, înima nu se 'nvoieșce.

5. Dreptatea.

Mulți se plâng in astă lume, c'a murit sânta dreptate:
Caute-o, cine vrê s'o caute, inse nu 'n urechi inalte.

6. Norocul lui Iov.

Til șcicia, că Creatorul luă tótă avuția
Dela Iov, dar după-aceea indoit o a primit;
'Ce noroc pe Iov, sêrmanul, că nu-i luă și soția'
Dise Til, 'câci pentru una cu două l'ar fi cinstit.'

7. O epistolă.

M'a salutat a ta scrisóre, êtă eu te resalut,
Ș-acum șcim unul de altul: tu trăești, eu nu sînt lut.

Georgiu Joandrea.

Rolul sării in alimentațiune.

Le sel est l' eliment par excellence de la
salubrité et de la conservation.

(Cruveilhier).

Decă cineva m'ar întrebă, sarea este utilă in
alimentațiune? Nu numai că aș da un respuns afir-
mativ, dar aș dice mai mult, este indispensabilă. A
suprimă sarea, este a aduce o vătêmare sănêtății.
După Pliniu este tot aș de necesară la conservarea
vieții ca și sórele; și astădi mai toți medicii recunosc
utilitatea fiziologică a sării in alimentațiune.

Intrebuințarea de a mestecă sarea cu alimentele
se urcă la timpurile cele mai îndelungate ale antici-
tății. Istoria a conservat numele lui Phidippas, care
cel întêiu in Grecia avu idea de a se servi. In timpul
lul Homer se priviau de barbari și neciopliți acei ce
nu șciseau de a o întrebuință: Illi non aequora norunt
nec sale conditis noverunt carnibus uti. La Ebrei sarea
ca și la Arabi, eră considerată ca symbolul prietiniiei
și tot la aceste popóre când copilul vinia pe lume, i
se frecă corpul cu sare ¹⁾. La Romani ómenii sâraci
priviau sarea ca putênd ținê loc la ori ce aliment
nutritiv; afară de pâne. Sarea eră in numărul de
porții date soldaților romani, inainte de a fi plătiți
in bani.

Este admis că cuvêntul salar (salarium) a avut
pentru origine acêsta distribuțiune de sare la armată ²⁾.
După unii sarea represintă tôte provisiunile de care
eră insoțită, după alții se plătia ofițerilor la ôreș-care
epoce esclusivament cu sare; aceștia trebuia să o
vêndă ca in urmă să potă distribui soldaților pâne
sêu bani.

¹⁾ Larousse Grand dictionnaire universelle Tom. 26. pg. 500.

²⁾ Larousse.

Este de ajuns de a parcură cărțile medicilor și
a naturalistilor din anticitate, incepênd dela Aristot,
pentru a ne convinge că in tôte timpurile virtuțile
alimentare, medicale și conservatrice a sării au fost
cunoscute și puse in profit: Sarea geamă resultând
din exploatațiunea meselor de sare conținute in sinul
pământului. Cele mai insemnate mine de sare sînt
in Germania, in Ungaria, in Polonia, in Africa, la Peru,
la Chilli, cele dela Wieliczka aprópe de Cracovia sînt
cele mai celebre, au o lungime mai mult de 400 klm.
și actualminte sînt exploatate la o adâncime de 600
metri. Este o succesiune de vaste suterane unde se
găsesc sate întregi cu casele lor, cu ulițele lor, cu
bisericile lor și familiile lor; dintre cari mulți sînt
născuți și finesc dîilele lor acolo. Acêsta sare este
adesea colorată in galben, in roșu, in albastru, in
violet, prin argile și oxide metalice. Este obligat de
a le disolvă in apă, de a le face cristalisate din nou,
inainte a le da in comerț.

A doua provinință a sării este: sarea de apele
sărâte, de mare sêu de alte surse. Arta de a face să
se evaporeze aceste ape pentru a estrage sarea este
practicată din anticitate. Grecii și Romanii se serviau
de acelaș procedeu ca și noi pentru a obținê.

In fine sarea de a treia provinință, este sarea
de cenușă de vareche. Acêsta sare este un produs
secundar, și este totdeuna impură și periculos de a
se servi.

Intrebuințarea sării in medicină este restrinsă,
ba pôte chiar pré restrinsă: câți-va au întrebuințat-o
in anticitate; așă Galien sfătueșce sarea contra mușcă-
turilor animalelor veninoșe, contra cangrenei și contra
contusiumilor, Centyrus contra pestei, Agricola contra
constipațiunii, Forestus contra vermilor. Astădi clo-
rura de sodium (sarea) nu figurêză in materia medicală
pôte cine șcie numai pentru rezonul că se vinde la
băcăli sub numele comun de sare de bucătărie. In
general medicii o prescriu fôrte rar, și pot dice că
de patru ani de când fac servițiul meu prin spitale
atât in Franța, cât și in Elveția, nu am vêdut decăt
de două ori întrebuințându-se sarea. Se ordonêză
băi de mare, fără a mărturisi că principalele lor pro-
prietăți sînt datorite sării de bucătărie ce apele marine
țin in disoluțiune și fôrte rar sêu pôte mai de loc nu
se prescrie de a introduce sarea in băile ordinare.
Voi dice inse cu ôreș-care temere, că spêlarea cu apă
sărată este eficace pentru ophtalmiele slabe; și aș
merge până acolo de a dice, că întrebuințarea de ape
sărâte ar trebui să fie prescrisă in casuri de bóle de piele.

Nu șciu unde am cetit, că in ôre-care țêră de
nord privațiunea de sare eră rezervată ca supliciu
aristoerației. In timp de câte-va luni de regim con-
damnatul muriă devorat de bóla pediculară.

Sarea luată cu alimentele in cantitate resonabilă,
dă un bun gust; convine la om ca și la animale, la
ori ce vrêstă și la ori ce temperament: ea activă
și complectă ferberea ôreș-căror alimente: escită incet
apetitul, provócă digestiunea. Fiecare șcie cum ani-
malelor le place sarea, si acei ce posed vite șciu
prin esperință, că decă nu li se dă sare intr'un timp
îndelungat, vitele incep a slăbi și sînt espuse la di-
ferite bóle.

Cerbii din America de Nord prin instinct na-
tural fac in fiecare an la o epocă fixă cale de 400
sêu 600 kmetri, pentru a vini de a câtă sarea pe
marginea lacurilor sărâte. Tradițiunea i-au invêțat
că este singurul mijloc de a se debarasá de insecte
și vermi ce atacau corpul lor.

Un doctor dela Lyon, Francis Devay, ce s'a
ocupat mult de acêsta cestiune, dice in uvrajul seu ¹⁾.

¹⁾ Traite d' hygiene pag. 460.

că »fără sare o mare cantitate de alimente mucilaginoase ar fi mistuite cu o mare dificultate.« Plouvier basându-se pe esperințe ce-i sînt proprii, stabilește că sarea amestecată cu alimentele într'o cantitate mai superioară decât întrebuițarea de obicei favorizează digestiunea și face asimilațiunea materiilor alimentare și pòte chiar contrabalansa în oșe-care limite efectele unui regim nutritiv insuficient. Dar nu trebuie să mergem prè departe; nu trebuie să uităm unul din cele mai cuninte proverbe ale națiunii franceze: »Trebuie usat de tot, dar nu abusat« căci pare că persoanele cari au abusat de acest condiment la o mare dosă, au devenit într'o stare bolnăvicioasă; care încă până aci nu este bine definită; dar care alteră sursele vieții, de aci pericolul sărăturilor.

Sărăturile sînt conserve de carne, de pește și de alte substanțe în care proprietățile antiseptice a sării sînt puse în profit. Din acest punct de vedere sarea a adus imense servituri. Sărăturile servă mai cu sēmă la omenii ce fac mari traieuri pe mare, și la poporele de nord unde rigorea climate îi forsază de a avè proviziuni mari. Englitera posedă arta cea mai perfectă de sărături; conservele sale se păstrează fără a se strică în timp de mai mulți ani. Armata ce Anglia are pe mare nu se nutrește decât de aceste conserve. Dar s'au observat, că persoanele ce au făcut o întrebuițare prèlungită de sărături, au dat naștere la scorbut.

Nu voi de a fini înainte de a dice, când sarea este improprie de a se servi. Când sarea conține hidrotate, pòte da naștere la hòle grave. Așa la 1827 mai mult de 400 persoane cădură reu bolnave în Franța (departamentul dela Marne) pentru că au întrebuițat o sare de bucătărie care conținea iod și arsenic; acesta sare provinia dintr'o fabrică unde se preparau în același timp săruri de vareche și săruri arsenicale.

Dar grație chemiei, putem constată presința unui hidrotat în sare, regret că locul nu-mi permite de a indica aci acesta esperință.

Pe lângă tòte avantajele ce am arătat că sarea aduce, putem încă dice de o manieră generală, că sarea conservă forțile musculare și că ea esersă o acțiune favorabilă asupra tuturor funcțiunilor organismului.

A. Dinga.

Fracul.

— Schiță istorico-culturală de F. Unringer. —

Puține lucruri vor fi în această lume, cari să fi luptat contra torentelor timpului, cu atata succes ca și fracul. Ignorând progresul timpului, și trecend cu un adevărat indiferentism, peste materialism, comunism, pietism și nihilism, fracul ș-a eluptat un drept necontestabil în concertul poporelor civilisate.

Apròce un seclu de când ș-a cucerit un imperiu de-a căru întregitate și stabilitate, mulți regi ar putè să-l invidieze.

După un triumf atāt de strălucit, cine ar și îndrăzni să declare rebel acestui simbol al omului civilizat, acestei uniforme de stat?! În cazul contrar, tot noi am fi cari ar trebui să tragem »scurta;« căci ne-ar lipsi în tot momentul un ce dātator de ton, unde viața polteșce, din partea noastră, o adevărată ținută serioasă.

Cu dēnsul se îmbracă bētrānul și tinerul, comunicantul și suplicantul, artistul și filosoful: în dēnsul emigrām la curte. Candidatul apare la examen în frac, mirele își conduce mirēsa la altar numai în frac, gādele modern esecută sentința esclusiv în frac; őr

fār de frac nu putem aspira nici odată a fi transpuși în o societate mai înaltă.

Dela ministru pān' la cel din urmă pāpucar, dela tribun pān' la regele Zulucafferilor, toți adorā acest veștmēt diform. Și ore unde trebuie să-i căutăm originea? Cine pòte să fie inventatorul acestei căricaturi? Etā niște întrebări a căror respuns este cu mult mai greu, decât ni s'ar părè la prima vedere.

Sciitorii, cari s'au ocupat de acest obiect și aci încă se cērtă și au păreri diferite; căci unul sustine a fi fost capriciul unui eroitor d'a inventā ceva nou: un altul afirmă că întēplare orbă a adus pe inventator, pe neșciute la idea acēsta și e atāt de naiv a sustinè, că unui »tailleur« (croitor) i-ar fi lipsit postavul necesar pentru întregirea părților anteriore a unui roc, finindu-l și fār de aceste; un al treilea dice: că originea este a se căutā la cavaleria prusiană, care portā părțile de dinainte a blusei neteșite.

Aceste ipotese nu sînt corecte.

Fracul de aci n'a putut să cadă de sus, ca don cerese pregătīt gata, ci trebuie să-și aibă fasele și istoria prin care a trecut.

Originea sēu mai corect dis patria fracului, după cum ȳnsuș numele arātă este, Englitera. »Frock« însemnā acolo, încă cu mult înainte de esistența fracului din ziua de aci, un roc mic și scurt, care se purtā cu predilecțiune la călărit și ca să nu incomodeze pe călăreț cu părțile anteriore, aceste de comun se rotundiau. Până cātără mijlocul seclului trecut, rocul bărbătesc constā din un veștmēt larg deschis, împreunat cu o vestă, care ajungea apròce pān' la genunchi. La omenii nobili, acest veștmēt erā făcāt cu o prisosință de lucș în materie și garnitură. E de însemnat, că pe acest timp, în Englitera tōtā lumea bărbătescā căutā a se emancipā de moda franceșă; de aceea englesii simplificāră rocul cel mare prin lāsarea afarā a tot ce prisosiā, contopindu-l cu rocul cel scurt și tājāt dinainte numit »frock.«

Acest frac, decā putem deja să-l numim așa, nu ș-ar putut nici odată asigura poporalitatea de care se bucurā, de cumva Franția nu ș-ar fi dat consimțimētul.

Tot pe acest timp se nisuiu și cei din Franția, a schimbā portul ce-l aveau până aci, inse curtea care în totdeuna premergea cu esemplu, nu voiā de-o camdată să șcie nimic despre acēsta. În proporțiunea în care se desfășurā schimbarea tuturor împrejurărilor sociali și morali, cu deosebire la curte și în cercurile ei, în aceea proporțiune se putea observā și un curent contrar: acesta nu numai că clatinā cu violență pentru a sfărām obeșile, cari țineau încātușate rațiunea, știința și binele poporului, ci se estinse — lucru curios — până chiar și asupra îmbrăcăminte. Acest spirit contradicātor voiā a face din ceste din urmă un ce mai corespundētor scopului și cu cāt i-se făcea mai mare opoziție în nisuiința sa, cu atāt succesul erā mai asigurat. De aci apoi se nāscu o partidă, care țintiā într'acolo de-a introduce noua îmbrăcăminte englesă.

Acēsta și izbuti, și »frockul« străformat englesesc a aflat sub numire de »fraque à l'anglais« o mulțime de pārtinitori între franceși.

Tot pe acest timp, ceva mai tārdu, s'a introdus și semicilindrul, care apoi a dat naștere la cilindrul din ziua de aci.

Trebuie inse bine să înțelegem, că sub acest fraque à l'anglais, n'avem să ne inchipuim un frac cu care am putè apārè la un contradaans, căci avea puținā asemenare cu acest colos codat din zilele nōstre, ci aducea mai mult cu veștmētul vechiu de curte franceș. Renovatorii încă trebuiau să ținā în evidență relațiunile modei și acēsta cu privire la ma-

terie, care eră după impregiurări catifea, mētasă sēu alte colori diferite.

Cătră anul 1780 își perdū aprōpe cu totul insemnătatea habit à la français, ér »fraque« căștigă un teren tot mai intins. Trecēnd cu pași repeși prin unele mici transformări, il aflăm pela anul 1795 asemenând tare cu cel de ași.

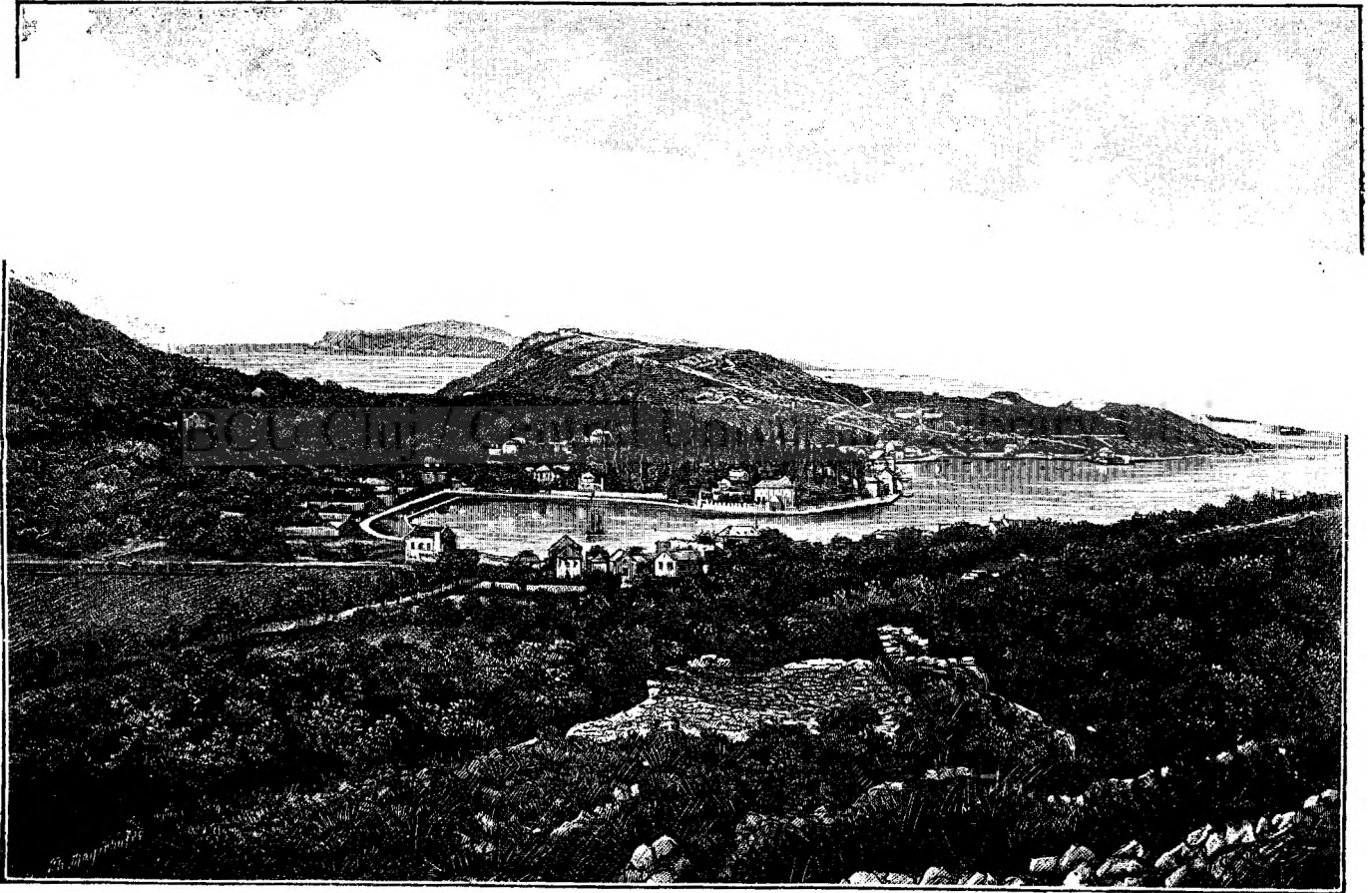
De și nu direct un fēt al revoluțiunii, totuși avem de-a mulțami antecesorilor acelora, că din Francia s'a lătit peste tot globul pământesc unul dintre cele mai curioșe vestminte, ce-a cunoscut lumea bār-bătēscă.

Despre renumitul fraque à l'anglais nu ne-a remas, durere, decât suvenirea istorică.

G. Candrea.

III.

O ! leliță Fironiță,
Cu flori d'albe in cosiță,
Cu gură de tāmăiță,
Cu obrazul rumeior,
Nu me călcă pe picior,
Că eu șciu de ce ți-i dor.
Nu me călcă pe obele,
Că eu șciu de ți-i jele.
Nu me călcă pe opinci,
Că eu șciu ce vrei să ȃici.
Și nu me călcă pe ață,
Că eu te cunosc pe față.
Pe ochi și pe bușișore,
La inimă ce te dōre.

GRAVOSA.

Doine și hore din Ardeal.

— Din ȃinutul Borgoului —

I.
Mult me 'ntrēbă inima,
Bine-mi-i ca la mama!?
Eu ȃic ȃeu că tot mi-i bine,
Până nu-i carne pe mine.
Și ȃic ȃeu că nu mi-i ieu,
Lacrămile-mi vin pēreu.

II.
Uitā-te mândră și veși,
Pentru cine somnu-ți perși,
Pentru un drac cu ochii verși,
Nici-s verși, nici mohoriți,
Fără cum mai urși.

IV.

Mult me mir bade de tine,
Ce-ți perși mintea după mine!?
Când mi-ar fi de dumniata,
Altmintrelea m'aș purtā,

V.

Dis-a badea c'o vini,
Dēcă luna-o rēsări.
Es afară luna-i plină,
Eu me uit, el nu mai vine,
De l'ar māncă țapa cāne,
Că eu șciu de ce nu vine:
Că nu-i lasă maică-sa,
N'ar ajunge-al insurā!
Nici nepoți a legānā,
Nici nepōte-a desmerdā.

Culese de

I. Dologa.

Cronică vienesă.

(Concertul Sencrah, Toricelli, Essipoff. Fata Morgana. Óspeți la operă. Ein Tropfen Gift, de O. Blumenthal; Der Jagdjunker, operetă în 3 acte. Reprezințațiuni aristocratice. Esposițiunea anuală artistică.)

Domnișóra Arma Sencrah, de câțiva ani o celebritate între violiniste, s'a produs săptămânile trecute înaintea publicului de aici cu succes mare. Numele Sencrah este numai o anagramă a numelui ei familiar Harkens; înse ori Sencrah ori Harkens, violonista va plăce ori și cui, chiar și fără violină, căci dânsa se pôte numără între acele virtuose, cari încântă ochiul nostru mai înainte de ce ne cucerește urechia. Un cap drăgălaș cu păr blondin, cu ochi strălucitori și fisionomie interesantă, un suris amicabil natural armoniază cu grația mișcărilor.

Cu siguranță își strânge artista violina de bărbie și începe să cânte concertul de Mendelsohn, durere! numai cu acompaniare de pian. Acesta piesă fără coloritul orchestrului perde mult din frumuseța sa, preludiile pe pian sună cevaș cam monoton; în concertul philharmonic, unde ar trebui să debuteze domnișóra Sencrah, efectul ar fi de sigur mai mare. În acest concert, această formă slabă făcând concertul prin producțiunea virtuosei impresiune bună. În pasagiul prim încă cevaș cam dure, pôte cevaș sficiósă, se încălzi în adagio și cântă cu tótă dulceta unui ton și cu simțământ curat. La asemenea culme remase în finalul, acărui pasage iuți viforose pretind pre câtă bravură pre atâta venjosie. În producțiunea artistei Sencrah se oglindéză eleganța solidă a maestrului ei Vieuxtemps. O »serenade melancolique« de Tschaiowsky, care în chinul ei de iubire nu dispare de loc depe struna G, apoi o picanterie francesă de Godard plăcură prin producțiunea cea frumoasă și interesară de sigur ca novități. După aceste piese, artista chemată de repetiți ori, esecută cu măestrie o mazurcă de Wieniawski.

Încă în decursul producțiunii se puteau auzi în sală făcându-se asemenări între Arma și Teresina Tua, deore-ce aparința grațiosă și plină de simpatie a tinerei violiniste ne aduce aminte fără voie de dânsa. Cântul americanei se pare tehnic cevaș mai solid și mai corect, cela al italianei Tua se țiece a fi mai picanț: prima documenteză precugetare în concertele lui Mendelsohn, ultima în compositiunile lui Sarasate și alte piese spaniole.

O violinistă talentată e și signora Metaura Toricelli. Tinera artistă, ce s'a produs până acuma în două concerte, are școlă bună, tehnica respectabilă și o înclinare mare față de concertele lui Beriot și Sarasate.

Un concert interesant, cu o programă alésă, dete pianista de curte a împératului german Annete Essipoff. Geniala artistă concertă cu concursul profesorului Theodor Leschetizky, a dómnei Niclas Kempner și a orchestrului dela operă sub dirigerea domnului Hans Richter. Dómna Essipoff escelă cu producțiunea concertului A moll de Schumann, cu acompaniare. Afară de aceste arii cântă încă unele piese grele de Paderewsky Sgabattini, Searlatti și Rubinstein. Artistă cântă toate piesele de rost cu tehnică neasemăneră, mâinile ei așași înd sbóră pe instrument. Iutimca la dânsa e ritmică și tot odată virtuosă. Trilările-i sânt clare, sigure și puternice. Ceea ce dă jocului artistei un colorit frumos, e grația mișcărilor și aparința cea elegantă simpatică. Producțiunea unei improvisații

asupra unei teme din muzica de camera de Konicke pentru două pian, esecutată de dómna Essipoff și Leschetitzky, făcú o așa furóre, încât artiștii trebuiră să o repetescă. Artistă a primit o mulțime de coróne și flori.

Dómna Niclas încă a cântat escelent, cu deosebire producțiunea cea eminentă a »Bolerului« din »Inseratul sicilian« i stórse o mulțime de aplause.

***

În fine după multă amênare s'a reprecintat la operă »Fata Morgana«. Teestul acestei drame lirice horeografice în patru acte e lucrat de Mosenthal și are unele partii fôrte frumoșe, muzica a compus-o Helmesberger junior. »Fata Morgana« e o combinațiune de operă și ballet, o specie de stil, care încă de acuma are să se rectifice înaintea publicului, de ore-ce e prima încercare în felul acesta.

Conținutul piesei e următorul: Morgana, una dintre cele mai frumoșe ține, se înamorză de un muritor, care e prințul Abdalah. Acesta înse fiind atacat într'un ținut muntos, își perde viața. Morgana e tristă. Regina ținelor vedând, că nu o pôte face să uite pe acela pe care-l iubeșce, i redă libertatea: înse înainte de ce-i permite a se cobori pe pământ, o face să jóre, că în cazul când Abdalah o va lăsă, când nu o va mai iubi, să-l nimicescă. Morgana jóră și atunci regina i dă o eunună de flori de lotos și-i spune, că dac câte ori va voi ca să se nimicească ceva, să arunce numai câte o flóre de lotos pe pământ. Morganei i cad aripele și dânsa se cobóră pe pământ, înse mută. Aici află pe Abdalah, il iuvie cu ajutorul florilor și ambii petrec țile fericite. Într'acea vine un soț de arme a lui Abdalah și-i spune, că mireșa lui, Saida, se apropie. Acesta și vine și vedând că în puterea cui se află mirele ei, il face ca să părăsescă castelul Morganei. După multă trăgănare, în fine se învoeșce și fug. Morgana e desperată, în mânia și intristarea ei, surupă castelul și plócă după cei fugiți. În pustie îi allă, și îmbrăcată ca un peregrin, li se imbie ca conducător. Abdalah necunoscându-o și spăriat de viforul furtunei, i urméză cu caravana. Așa Morgana i tot duce prin pustie și-i oboseșce cu tablourile ei magice, acúș le arată ținuturi, acúși palmi și isvóre, înse când voeșce să se apropie de ele . . . dispar. În fine Abdalah și Saida mor, ér Fata Morgana se întórce la ține, crezând, că se va uni acolo erăș cu amantul ei.

Decorațiunea fu brilliantă: așa grădina de rose, suruparea castelului în actul al III-le și furtuna în pustie în actul al IV-le fure minunate. Regina serei fu figuranta operei domnișóra Abel, care ca Fata Morgana, cu aparința ei frumoasă, făcú adevérată furóre. Solo-dansătórele, corifeii și dșórele dela ballet, jocară cu un temperament carele nu se putea numi altmintrelea, decât vines. Jocurile, ca valsul de flori, jocul cu vël și cel oriental, oferiră tablouri fôrte frumoșe și varii.

Muzica nu e pré bogată, afară de câteva arii orientale și valsuri ce conțin partii frumoșe, cealaltă nu e interesantă. Domnișóra Klein ca Saida și domnul Sommer ca Abdalah fure în aceste role escelenți.

***

În finea lunei trecute ne-a adus doi óspeți în acest templu consacrat cântului, anume pe baritonistul Jean Lassalle dela opera mare din Paris și pe dna Paulina Schöller dela teatrul din München. Lassalle a debutat ca »Rigoletto« și »Vilhelm Tell« cu succes fôrte mare. Artistul poșede o voce de tot putere, e o figură înaltă, și în mimică și în joc nu eră să-l întrecă nimene. În concertul ce-l dete cevaș mai târziu a cântat aprópe numai novități, așa grand arie din opera »le roi de Lahore« de Massenet, grand arie

»Herodiade« tot de Massanet, câteva romane de Matuszko și Gounod și în fine grand arie din »Nabucodonosor« a lui Verdi. În ultima piesă dl Lassalle și-a arătat totă tehnica și coloratura și publicul vienes, de altminterlea foarte critic, l'a aplaudat sgomotos.

Domna Schöller a debutat ca Elsa în »Lohengrin«, ca Agate în »Freischütz« și ca »Mignon.« În cele dintâi piese nu plăcu de loc, deore-ce nici vocea nici figura nu corespundeau acestor role grele, plăcu înse foarte ca »Mignon«, mai ales romanța în actul prim a cântat-o escelent; se sperază, că artista va fi angajată aici.

Domna Lucea ș-a început erăș activitatea, până acuma a cântat de vreo cinci ori: ăr tenoristul Miercewinsky, carele de vreo câteva zile se află aici, s'a reprezentat publicului ca Eleazar în »Die Jüdin«. Succesul a fost mare. Despre acest artist, unic în felul seu, voi vorbi într'un articol separat.

***

Ca novitate în acest sezon va trece încă în scenă opera »der Waffenschmidt« de Lortzing, studiată din nou. Rolele sânt ținute de amabila domna Papier, de domna Nádaj și de domnul Schröder.

Teatrul dela Burg a adus ca novitate piesa lui O. Blumenthal »Ein Tropfen Gift.« Succesul a fost imbucurător, autorul fu chemat după fiecare act.

Teatrul »an der Wien,« a adus pe repertoar o mulțime de operete vechi, așa »Boccacio,« »Angot« etc., singurile novități fure »Gillette de Narbone« o operetă cu partii interesante și musica de Audran, apoi »des Löwen Erwachen« de Brandl.

Operetta lui Czibulka »der Jagdjuncker« textul de Genee și Zell, a plăcut în Carltheater foarte. Textul e un adevărat vir-var, înse musica e melodică, cu gust și foarte bogată de cântece, cuplete și valsuri. Și marș și polca sânt introduse cu efect în partiele corespundătoare.

***

Aristocrația de aici, la indemnul princesei Paulina Metternich, a dat patru reprezentațiuni teatrale musicale în palatul Auersberg, acăror venit fu destinat policlinicei și societății crucea albă. Aprope mai totă aristocrația de aici s'a produs în acele. Ca teatru servi sala cea mare a palatului, în care fu ridicată o scenă mică și se dade »die Götterdemmerung in Wien,« o revistă a cărei autori sânt principele Richard Metternich și Baron Burgoing.

Conținutul piesei fu următorul: ȃei cari locuesc pe Olimp îmbătrănesc deodată, căci Hebe, care a vârsat nebuneșce nectar din cupa ei, e esilată de cătră Joie: cu Hebe, cu ȃeița juneții, a dispărut și frumșea și juneța, și ȃei ȃeițele, cari în starea aceșta bolnavă nu se află pré bine, decid a se coborî pe pământ din Olimp. Mai înteu trimite Joie pe Mercur ca să afe cevaș despre sörtea Hebei, căci a fost venit o șeire că aceea se află foarte bine în Viena. Jupiter deci plăcă pentru de a aduce pe Hebe, cei-alți ȃei încă, înse într'ascuns. Toți ȃei se întâlnesc în Viena, unde un frances, care deja a învățat dialectul vienes, i conduce în tôte părțile: În tabloul »auf der Ringstrasse« trec pe dinaintea ȃeilor tipuri vienes, conductorii, pilărițe, soldați etc. chiar și statuetele de prin parcuri și depe edificiele monumentali sânt reprezentate. În tabloul »Im Salon der Musen« asistă toți ȃei la o serată, în care se reprezintă un fel de revistă musicală-teatrală. Piesele Wiener Walzer, Excelsior, Hüttenbesitzer își avură reprezentanți adevărați. În Wiener Walzer reprezintă pe mireșă contesa Amalia Podstadzky, contesele Schönborn pe cele trei druşce, contele Lichtenstein pe tatăl miresei, baronesa Hunyady pe mama miresei și haronii Chun, Mensdorf, Kinsky, Palfi pe feciorii de împărat. În tabloul al

III-lea Hebe e deja eruată și după ce a beut câteva pocale de sodă, nolens volens trebuie să se rentörcă în Olimp.

Tabloul final »der verjüngte Olimp« arată societatea ȃeilor în flörea juneții, pe ȃeițe frumoșe și pe Hebe (baronesa Kinsky) ce se mărită după Hercule și pe Neptun (prințul Ratibor). Un adevărat triumf seceră princesea Paulina Metternich, care salutată cu aclamațiuni, captivă pe ascultători cu umorul ei și cu esecutarea cea comică naivă a cătorva cuplete curat vienes și frances. După fiecare pasagiu fu chemată și totdeuna princesea fu atât de amabilă și le repeți. Forțe aplaudat fu și baronul Burgoing, carele ca frances vienes reprezintă o figură interesantă umoristică. E de mirat peste tot, că cu ce siguritate au cântat și jucat diletanții. Din aristocrație (50 de membri ai aristocrației nouă și vechi luară parte la aceste reprezentațiuni) mai amintesc pe contesa Cnerin, care fu o florăriță vienesă foarte drăgălașă, pe baronul Kinsky ca principe a porcilor din Zigeunerbaron și pe baronul Podstadzki ca om de fier. La prima reprezentațiune a costat un bilet 50 fl. la celelalte 30 fl., venitul curat fu 50.000.

***

Esposițiune artistică anuală fu foarte interesantă; pe lângă vreo 5000 de tablouri mici și mari, fure espuse și câteva statue frumoșe, reliefuri și buste. Între multele tablouri cu atâtea și atâtea sujete varii și lucrute și bine și rău, observai și unele cu sujete româneșci. Așa un portret de copil, ce reprezintă o țărână în costum bucureșcean, un tablou de Schreyer din München »o trăsură română« și un tablou de Grocholsky »în biserică«. Acest tablou reprezintă interiorul unei biserici dintr'un sat, în fund se vedă un altariu simplu, ăr înaintea lui ingenuchie o țărână moldovenescă ce ține de mână un copilăș frumos cu niște ochi amicabili visători.

Coloritul acestui tablou e foarte frumos, e lucrat cu maestrie, ăr scena e foarte bine alesă și încântă ochiul la prima privire. Portretul papei Leo al XIII-lea, carele e spus acuma în sala cea mare a edificului artistic, nu e pré bine lucrat, critica s'a esprimit nu pré imbucurător față de acest op nou al lui Francisc de Lenbach.

Valeriu Russu.

Ilustrațiunile din numărul acesta.

Dina valurilor.

Cine n'a auđit de cântecul Syrenelor?! Acel cântec e mai dulce și mai ademenitor decât tôte cântările. Cel ce-l aude, este fermecat și trebuie să mērgă în direcțiunea de unde-l aude. Merge, merge și fără să știe, pășeșce între valuri și valurile sânt înșelătoare, îl îmbrătoșeză cu atâta putere, încât îl nădușesc . . . El mōre . . . și Syrenele cântă înainte, ademenind pe alții în urma aceluia.

Dina valurilor e Syrena mării. Ea se topeșce de dor în adâncul prepastiilor și cântă de dragoste, încât Făt-Frumos se opeșce uimit și grăbeșce să vedă acea minune. Feciōra-i sare în brațe, buzele lor se lipesc de-olaltă, cântecul încetă și nu mai vorbeșce nimica, decât numai palpitarea repede a inimei lor.

Dar valurile vijēie, s'apropie nalte ca niște turnuri și . . . vorba cu Syrenele.

Gravosa.

Gravosa este un oraș al Dalmației. Originea fundării sale datează încă din anticitate. A fost și este unul din porturile de frunte ale acelei țărișore.

Locuitorii se mai ocupă și de cultivarea pomilor cari fac acolo păduri mari. Ei vorbesc limba slavă și italiană.

**

Glume și nu pré.

Un părinte scrisese odată fiului său ce eră la școlă în o cetate următorea epistolă:

Fiul meu!

Dacă tu te aști bine, ne aflăm și noi sănătoși. Êtă-ți trimit o haină veche de ale mele, fă-ți din trênsa una nouă. Asemenea-ți trimit și mumă-ta, fără șcirea mea, 50 cruceri. De-i vei întrebuința bine, me voi bucura; ér de nu, voi șci că ești și remai un măgar.

Al teu

taică
N. N.

*

Un notar întrebă pe un tēran dintr'un sat unde fusese mai nainte cu doi ani notar, dicēdu-i: Prietino! Mai sânt pela voi mulți proști și nebuni?

— Ba, multămită Domnului! răspuse țerantul, — de când ai vinit dta, sânt mai puțini.

*

Un om ce iubiă răchia a plecat la oraș cu carul cu 2 boi; pe drum a înnoptat și dormind în câmp peste nôpte, cineva i-a furat boii. A doua zi deșteptându-se și vēdēnd că-i lipsese boii, a început a țice frecându-se la ochi: »Dacă eu sânt Petru Tôder, am perdut o păreche de boi, éră...»
Petru Tôder, am câștigat un car...

Când... ridicându... eră de tot nor... a cup!

...rigă gădele. — un asemenea lucru... apiat de când sânt!

— Nici mie, răspuse osânditul, cădēnd pe... amēt.

*

La o mesă boerescă eră vorba de un astrolog, carele ar fi prorocit ceva din planete și nu se implinise. Unul din cei de lață disc: »Este adevērat, domnii mei, că n'am vēdūt nici odată astrolog cu mulți creeri: ei sânt toți nebuni.»

Aceste cuvinte aușindu-le un servitor, carele eră să aducă pe mesă o căpēțina de purcel, creeri din trēnsa i făcură poită și i și mănca.

Stēpanul carele vēdū căpēțina fără creeri, se necăji și întrebă pe slugă: »Ce va să țică asta! purcelul n'a avut creeri?»

— Nu domnule, răspuse servitorul; purcelul a fost astrolog.

Culesc de

Nicolau Corcheș.

Literatură și arte.

Șciri literare și artistice. *Dl T. Maiorescu* a cetit în cea din urmă întrunire a »Junimei Literare» ținută la dsa un articol intitulat »In laturi.» — *Dl B. Stefanescu* (dela Vrancea) a ținut duminică la Ateneul din București o conferință despre »Retorica populară.» Tot dsa a cetit în ședința din urmă a »Junimei Literare» la dl Maiorescu, o novelă intitulată »Trabadurul.» — *Dl Stefan Velescu* va lua direcțiunea »Analelor Literare.» — *Dl Vintilă C. A. Rosetti* a început să reeditze țiarul »Pruncul Român» fondat la 1848 de părintele său reposat C. A. Rosetti. — *Dl dr. Sachi Stefanescu* a vorbit joi în 3/15 aprilie la Ateneul din București despre apele minerale din România.

Conferința dlui G. Barițiu, ținută în ședința publică dela 5 aprilie a Academiei române întrunită în sesiune generală, a fost una din cele mai importante pentru istoria culturii noastre. Dsa a cetit un

fel de capitlu al memoriilor sale, în care descrie primele nôstre mișcări literare, înființarea primelor țiare românești în Transilvania. Nimenea nu putea să fie mai competent în acesta materie ca dsa, fondatorul primelor țiare românești la noi. Dl Barițiu spuse cu asta ocaziune, că la 1791 unii dintre fruntașii români ardeleni au avut intențiunea d'a înființa în Ardeal o foie periodică, pentru luminarea nēmului românesc. Dar idea acesta nu s'a putut realiza. La 1828 existau doue foi românești »Curierul Românesc» în Muntenia și »Albina» în Moldova, dar aceste n'aură vieță lungă. La 1838 apărū »Gazeta de Transilvania» sub conducerea dlui George Barițiu. Acesta foie deveni în curēnd un centru de activitate națională pentru tôte părțile locuite de Români. La anul 1845 venise o censură mai milostivă în Ardeal, dar cu atât mai mare eră prigonirea în principatele dunărene. Esistă »Curierul de ambe secce» redactat de dl Eliad, dar acesta foie nu putea fi desfășurat în principate și d'aceea Eliad se adresează către d' Ardeal spre a desface vr'o 200 de esemplare de Ardeal și foia tēcu granița țării noastre o păfi »Gazeta de Transilvania» în Muntenia.

Muntenia... aceste comun... Românilor din... Introducerea literelor latine în... a produs multe neplăceri. Ilustrul conferențiar termină cu anul 1848, în care a avut o corespundință foarte bogată cu bărbații români de frunte. Inse acea corespundință i-a ars.

Valoarea lui Alecsandri. În articolul »Poet și Critic» al dlui T. Maiorescu, din care scoserăm câteva șire în nr. trecut, dsa definiță astfel valoarea literară a dlui Alecsandri. »In Alecsandri vibrează tótă inima, tótă mișcarea compatrioților sei, câtă s'a putut intrupă într'o formă poetică în starea relativă a poporului nostru de astăzi. Farmecul limbei române în poesia populară—*el* ni l'a deschis; iubirea omenească și dorul de patrie în limitele celor mulți dintre noi — *el* le-a intrupat; frumuseța proprie a pământului nostru natal și a aerului nostru — *el* a descris-o: »chauvinismul» ginteii latine și ura în contra Evreilor — *el* le represintă; când societatea mai cultă a putut avē un teatru în Iași și în București — *el* a răspuns la acesta dorință scriindu-i comedii și drame: când a fost chemat poporul să-și jertfēscă vieța în reșoiul din urmă — *el* singur a încalțit ostașii noștri cu raza poesiei. A lui liră multi-cordă a resunat la ori-ce adiere ce s'a putut deștepta din mișcarea poporului nostru în mijlocia lui. În ce stă valoarea unică a lui Alecsandri? În această *totalitate* a acțiunii sale literare.»

Nuvele. Sub titlul acesta dl A. Vlahuță a scos de sub țipar la București un volum în edițiune de lues, cuprinđēnd nuvele originale. Autorul lor este unul din junii noștri scriitori cu talent, care atât ca poet, cât și ca novelist, posedă farmecul inspirațiunii, poleit de un gust cultivat, ce se manifestă de-o potrivă în fond și 'n formă, prin idei frumoșe și prin o limbă naturală. Cartea sa merită să fie spriginită de către publicul nostru, care se ocupă cu lectură beletristică; de aceea o și recomandăm cu tótă căldura. Drept specimen din acestea nuvele, punem una sub ochii cetitorilor noștri în nr. presinte. Volumul se află de vēndare la Socec în București; prețul 5 lei.

Despre poesiiile lui Eminescu dl A. Vlahuță a ținut la București în Ateneul Român o conferință care a stērnit multe vorbe în lumea literară românească de altcum destul de adorată. Causa pricinată a fost, că conferențiarul a făcut ărescari comparațiuni între Alecsandri și Eminescu, în favoarea... urmă. Ensuş dl Maiorescu a vinit să șcigim

articolul seu »Poeți și Critici« pe Alecsandri. Dl Vlahuță a spus multe apretări binecugetate asupra lui Eminescu, dar n'a fost lipsit nici de unele esagerațiuni. A avut inșe mare dreptate, când a combătut indiferentismul publicului românesc. In sfârșit a cetit și analizat mai multe din poesile lui Eminescu.

„**Fata dela Cozia**,“ drama premiată a dlui Iuliu I. Roșca, va apăre în broșură. Autorul i-a scris o prefață psihologică-istorică, servind de argument istoric și dramatic și niște note cuprindend câteva inșemnări foarte interesante asupra mișcării năstre dramatice și a sistemului de favoritism cătră unii din autori și traducători și biciuind aspru lipsa de condescendență cu care sânt tratați de direcția și comitetul Teatrului Național din București scriitorii cari nu se bucură de vr'o influință puternică in teatru. Autorul va tipări apoi și tragedia sa »Lăpușnean-Vođă« jucată pe timpul lui Pascaly.

„**Românul**“ a apărut la 8/20 aprilie, aniversaria morții lui A. C. Rosetti, in edițiune de lucș. In acest număr, consacrat cu totul memoriei lui Rosetti, găsim portretul lui depe catafale, mai multe scrieri, poesii și prosă ale regretatului, așa intre eltele poesia lui cea din urmă scrisă la Nizza in 12 iulie 1872, o altă poesie a lui, audiența-i la regina Italiei, impresiunile ce i-au făcut artista Rachel și mai multe notițe politice, sociale și literare, precum și o descriere a revoluțiunii din 1848, făcută in acele timpuri de un martor ocular dl E. Winterhalder, Contimporanul »Românului« de adă.

Geografie pentru școlele medii. Dnii Dionisie Păgărășan și Silvestru Moldovan, profesori la gimnasiul din Brașov, au dat sub tipar acolo, in editura librăriei A. Zeidner, partea primă din »Geografia pentru școlele medii. Ungaria și țerile dimpregiurul mării Mediterane.« prelucrată pe basa planului ministerial mai nou al ministeriului reg. ung. de culte și inștrucțiune și acomodată recerințelor școlelor române, după D. Laky. Cartea va apăre 'n curend.

O foie nouă. Reuniunea invetătorilor români gr. or. din districtul Brașov a inșințat o foie pentru creșcere și invetăment, care a și început să apară la Brașov sub titlul »Școla și Familia.« Director al foii este dl Ștefan Iosif, director al gimnasiului românesc din Brașov, redactor dl Ioan Dariu invetător in Brașov. Foia va eși de două ori pe lună și pe anul intreg va costă 3 fl. Numerul prim e foarte interesant, dar tiparul lui Rômer et Kamner lasă mult de dorit. Urâm prosperare acestei întreprinderi!

Broșură nouă: »Câteva cuvinte asupra accidentelor provenite din tusa convulsivă la copii. Tratamentul lor.« Tesă pentru doctoratul in medicină și 'n chirurgie susținută inaintea facultății de medicină din București de dl George I. Radulescu.

Teatru și musică.

Șciri teatrale și musicale. »Regina României va acorda o bursă din cassetta sa particulară basului dela Teatrul Național din București, Teodorescu, pentru a merge să 'nvețe 'n străinătate. — *Dșora Teodorini* nu s'a dus să cânte nici la Galați, nici la Iași, ci a mers la Paris; nemergerea dsale la Iași a produs o mare nemulțămire in cercurile ieșene, unde se făceau mari pregătiri. — *Dna Aristida Manolescu* va da in curend o reprezentațiune in sala Bosel din București. — *Dl Nae Rahovean*, nenorocitul artist orb din București, căruia i s'a dat o parte din profitul reprezentațiunii extraordinare, cu concursul trei Teodorini, a plecă dălele acestea la Milano, spre a se inșcrie in conservatoriul orbilor de acolo.

Teatrul Național din București. Continuăm,

scrie dl Gion in »Românul,« a ne desfătă in valurile de armoniă, mai mult séu mai puțin turburate, ale operelor și incercărilor de operă ce se fac pe scena Teatrului Național. Societatea dramatică apare pe săptămână când câte odată, când de loc, ér opereta pare a se odihni de peripețiile și luptele indoișe ce a dat in această stagiune 1885—1886. Reportoriul dălelor din urmă a fost acesta: Mercuri reprezentațiune extraordinară, dată cu concursul dșorei Teodorini pentru mai multe opere de binefacere și artistice. Dna Ana Manolescu a declamat in costum național poesia »Copila Română« de Iosif Vulcan. Joi s'a dat opereta »Mascotta«, vineri opera »Ernani«, sâmbătă in beneficiul dlui Nottara »Neguțatorul din Venetia« de Shakespeare, care a avut un succes frumos, duminică »Un leu și un zlot« comedie localisată și vechia operetă »Choufleury.« In săptămâna patimilor reprezentațiunile incetară, pentru a renepe din ziua de Pași.

„**Ernani**“ româneșce in Teatrul Național din București n'a avut succesul sperat. Criticul musical al »Românului« scrie acestea: Studiul acestei opere reprezintă pentru tinerile elemente din cari se compune tinera noastră Operă, o mare sfortare, o sumă importantă de muncă care nu-și pôte da rodul, fiind că aceste elemente n'au încă stagiul și forța necesară pentru a susține o lucrare a cărei calitate primordială, este o puțință esagerată. Dômnă Zoe Christenghi, cu vócea dsale esersată in notele de sus, cu simțul dsale dramatic și cu partea bine știută — trec cu vederea micelle lipsuri — este aceea ce părea a pluti mai bine pe valul covășitor de sonoritate in care camaradii dsale, afară de dl Teodorescu, se confundau din când in când. Tinera artistă abiă de câteva dăle pe scenă, a și făcut ca joc progrese notabile; ceea ce i se pôte impută, e slăbiciunea notelor grave ce prin deschiderea forțată a gurei, nu le pôte întări, și o emitere defectușă a vocalelor o și e, ce dsa inlocueșce prin u și i. Dl Dimitrescu (Ernani), am mai spus'o, are o voce frumoșă de tenor, intinsă și bine timbrată; dar dsa se oboeșce și distoneză, căci nu e încă destul de pregătit pentru scenă. Acum cu inchiderea stagiunii, un studiu cumpetă și bine condus, vor da voci dsale elasticitatea și puterea necesară, ca să pôte susține sarcina rolurilor sdrobotore ce vr'e să cânte. Dl Teodorescu cu o bună voce de bas, a ținut in mod curăgios rolul lui Ruy-Gomez. Cântul dsale inșe e cam monoton și jocul de scenă încă stângaciu, dar acestea sânt defecte ce cu timpul vor dispăre. Dl Cairetti, o spun cu părere de reu, n'are vocea necesară pentru partea stăluceită a lui Don Carlos. A voi să o forțeze, este a căde într'un defect și mai grav pentru un bun musicant ca dsa: o continuă distonare. Corurile sânt in general bine știute și orchestra destul de temperată pentru sgotmôșă lucrare alui Verdi.

✓ **Dra Teodorini și Teatrul din București.** Inainte de a plecă din București, dșora Teodorini a trimis »Românului« următorea scrisóre: »Domnule director, Inainte de a părăsi Bucureșcii, țin a aduce din nou mulțumirile mele cele mai sincere compatrioților mei, pentru primirea atât de călduroșă ce mi-au făcut, in tot timpul șederii mele in țeră: cu deosebire țin a mulțami tinerimei române, al cărei entusiasm mi-a făcut să-mi tresalte inima de bucurie și să me simț mândră d'a fi Româncă. Pe cât bunăvoința publicului a fost de mare, pe atâta inșe am avut să intimpin neajunsuri de tot felul din partea direcțiunii teatrului, care numai cu greutate mi-a îngăduit să cânt pe scena română. Nu e aci locul să povestesc pe larg tôte șicanele, tôte miserile ce mi s'au făcut necontentit. Eu, care pretutindeni la străini n'am întâlnit decât cea mai

mare bunăvoință, aci, la Teatrul Român, am fost nevoită să îndur chiar umilințe. Plec amărită din această cauză, și decă nu aș avé mângăerea, că am fost împinată cu atâta simpatie de public, aș jură că nici odată nu voi mai călca pe scena Teatrului Național. Primiți domnule redactor șel. București, 2 aprilie, 1886.
Elena Teodorini.

Operă română în Sibiu. Reuniunea română de musică și cânt din Sibiu a represintat în săptămâna trecută cu mare succes opera. »O noapte în Granadă« de Kreutzer, cu text românesc. Meritul de frunte compete, firește, neobositului și escelentului diriginte al chorusului, dl G. Dima, apoi dnei Crișan și dlor Nicolae Popovici, George Pop, Isaija Popa, cari au cântat solurile admirabil; chorusurile, ca totdeauna, au fost escelente.

Culegerea de arii populare a dlui Vulpian, presintată Academiei Române și culésă din tôte părțile locuite de Români, după o muncă de ani, a apărut. Această lucrare meritând a fi respândită printre tóți Români de simț, ca o comoră moștenită dela străbuni, atragem asupra ei luarea aminte a iubitorilor de musică națională română. Culegerea se imparte astfel: Volumul I, dedicat dlui V. Alecsandri, conține balade, colinde, doine, idile pentru voce și pian, cu totul 381 arii. Volumul II: Salba Română, din 500 hore. Volumul III: Romanțe, dedicat secului frumos, 200 arii. Volumul IV: Jocuri de brâu, 250 arii, dedicat bravilor ostași români.

Concert în Botoșani. Reuniunea femeilor române din Botoșani va organiza acolo, a treia zi de Paști, un concert cu concursul trei Elena I. Ciolac, a doamnălor Caimacan, Musteță și Holban, precum și a dlui dr. A. Hajnal. Venitul este destinat în folosul săracilor de acolo.

C e e n o u ?

Christos a inviat! În ziua măreță, în care prin bisericile noastre se serbeză inviarea Mântuitorului, cu bucurie salutăm publicul nostru cetitor! Christos a inviat! Urâm tuturor serbători cu veselie și fericire! Spre a 'nmulți și noi momentele lor de distracțiune, am mărit cuprinsul acestui numer cu jumătate de colă.

Știri personale. Moștenitorul de tron *Rudolf*, care de câteva săptămâni petrece în Dalmația, a făcut o excursiune și prin Herțegovina, unde ș-a comandat opinci și de-atunci face dese plimbări în ele. — *Dl dr. Corneliu Diaconovich*, dimpreună cu dnii Emil Babeș candidat de avocat și Șencheș stud. jur. II, a presintat în 15 aprilie dlui deputat Ludovic Mocsary un album acoperit de 1200 de suscrieri române, drept mulțumită pentru cuvântarea acestuia ținută la 8 febr. întru apărarea intereselor culturale ale naționalităților nemaghiare din patrie. — *Dl Paul Tulcan*, fost vice-notar la judecătoria cereuală din Siria, a fost numit notar la tribunalul din Arad. — *Dl Vasilie Cernea*, fost vice-notar la judecătoria reg. din Cincu-mare, a fost numit subjude la aceea judecătorie: astfel este a se îndreptă notița publicată de noi în nr. 13. ✕ *Sebastian Traian*, un țeran din comuna Banat-Comloș, a sufocat cu pericolul vieții sale un foc izbuent acolo.

Academia Română ș-a închis sesiunea generală. Și până când vom pute continua raporturile noastre, anticipăm că membru în locul repausatului dr. Făt s'a ales dl Cobălcescu, unul din cei mai distinși geografi ai României. Dlui Vulpian i s'a acordat premiul pentru arii populare.

Aniversaria mortii lui C. A. Rosetti s'a serbat la București în 8/20 p. cu devotamentul datorit ilustrului bărbat. La 2 ore după miédădi, ne ștune

»Epoca«, un mare număr de amici ai defunctului, între cari eră și dl Dimitrie Brătian, s'au adunat pe piața Sf. George nou și de acolo au plecat spre strada Clementei nr. 6, unde se născuse Rosetti și pe care în ziua precedentă consiliul comunal al capitalei pusese o pētră comemorativă. Dl Paladi a pronunțat un discurs depe scara casei. D'acolo cortegiul a plecat spre câmpul Filaret, numit câmpul Libertății. Acolo dl Grigorie Serurie, a vorbit în numele veteranilor dela 1848, er dl Ciocăzan în numele Camerei. Pēla 4 ore cortegiul a sosit la mormēntul lui Rosetti, acoperit de corone de flori. Acolo dl Dobrescu, institutor rural, a pronunțat un discurs; dl Fotea, directorul tipografiei »Românul« a dis câteva cuvinte și 'n urmă dl Dimitrie Giani a rostit un discurs, în care a amintit serviciile aduse țerii și liberalismului de C. A. Rosetti.

Adunare preoțescă. Preoțimea gr. cat. din tractul protopopesc al Lugoșului ș'a intrunit la 31 martie în comuna Balint, în o adunare sub presiunea părintelui protopop Simeon Tămaș. Intre altele se pertractă cauza convictului ce este să se infunțeze la Lugoș, și fiind că ministeriul de culte n'a dat voie ca din congrua preoților să se detragă câte un percent în folosul acestui institut, de-a dreptul de cătră perceptorat: se hotări, ca în viitor colectarea să se facă pe calea oficiului protopopesc.

Reuniunea femeilor române din Arad ne-a trimis următoarea dare de sēmă despre viniturile și spelele balului ei dat în 25 februarie 1886. I. Din bilete 390 fl, 50 cr. II. Din suprasolviri 37 fl, III. Din contribuiri 129 fl, IV. Prin colecte 571 fl, 10 cr. Suma totală 1127 fl, 60 cr. Se scad spelele balului 276 fl, 94 cr. Remâne vinit curat 850 fl, 66 cr. Au suprasolvit următorii domni: Aurel Suciu 7 fl, George Florescu 5 fl, Ioan P. Dessean 4 fl, David Nicoră 2 fl, Dr. Vessa 2 fl, C. Tabajdi 2 fl, C. Avarfi 2 fl, Gr. Venter 2 fl, C. Gurban 2 fl, N. Oncu 2 fl, Br. Bănhidi 2 fl, A. Zemplényi 2 fl, Dna Kovary 1 fl, T. Pap 1 fl, V. Beleş 1 fl. Au contribuit următorii domni: Episcopul Ioan Meșan 10 fl, A. Zemplényi 25 fl, Budapeștani 7 fl, Dr. A. Șandor 5 fl, Iosif Kocsuba 5 fl, C. Kornay 5 fl, Olga Misici 5 fl, E. Ungurean 5 fl, George Mocsanyi 5 fl, Petru Grozda și soția 5 fl, Demetriu Selcelean 5 fl, Episcopul Mihail Pavel 4 fl, Antoniu Mocsanyi 3 fl, Eugen Mocsanyi 3 fl, Alesandru Mocsanyi 3 fl, V. Babeș 3 fl, Episcopul Victor Mihály 3 fl, Ioan Teran 3 fl, Stefan Antonescu 3 fl, I. Creciunescu 3 fl, Dem. Antonescu 3 fl, George Petrovits 3 fl, Savu Macinic 3 fl, Ioan Russu 3 fl, Elena Nicodinovici 3 fl, George Purcariu 2 fl, Simeon Popet 2 fl. Prin colecta dōmnei Ileana Veliciu din Chișineu 71 fl. dela: Ileana Veliciu 5 fl, Mihai Veliciu 5 fl, Emilia Popescu 5 fl, Ioan Popescu 5 fl, Ioan Popovici 2 fl, Corneliu Ardelean 1 fl, Korhani 1 fl, Ioan Voluntir 1 fl, Aug. Beleş 2 fl, St. Chirilovici 1 fl, Emanuel Rad 1 fl, Teodor Cefan 1 fl, Maria Varga 2 fl, J. Ardelean 2 fl, Sigismund Buday 2 fl, Gr. Mladin 1 fl, Iuliu Russu 2 fl, Ioan Iancu 2 fl, David Gombos 1 fl, Ioan Codrean 1 fl, St. Ciorogariu 1 fl, Paul Cionea 1 fl, Zeldeșan 1 fl, Ioan Petruț 6 fl, Emilia Petruț 4 fl, Ioan Giulani 3 fl, M. Oncea 1 fl, Avramuț 2 fl, Ioan Franko 1 fl, Ioan Alb 1 fl, Aureliu Tărdiu 50 cr, Victoria Tărdiu 50 cr, Ioan Sălăgian 5 fl, Alexandra Popovici 1 fl. Prin colecta trei Neti Petric din Bocșa montană 60 fl. dela: Iuliu Petric 5 fl, Ioan Budintan 5 fl, Ioan Crainic 3 fl, Hedvig de Bősz 1 fl, Ștefan 1 fl, Ernest Motsidlovsky 2 fl, Mihail 3 fl, Ioan Marcu 1 fl, Basiliu Nercioian 1 fl, Mihai Rusz 2 fl, Ioan Velcelean 1 fl, Cost. Tismăneanu 2 fl, Emil Kerpotchik 1 fl, Iosif Popescu 2 fl, Iosif Bontila 1 fl, Mihaiu Bradiceanu 1 fl, Ștefan 2 fl, Nicolau Dobrescu 2 fl,

George Crăciun 2 fl, George Nicolaevici 1 fl, Alexandru Crăciunescu 1 fl, Stefan Oberst 1 fl, Gerasim Popescu 1 fl, M. Cornean 1 fl, Grigorie Dragieiu 1 fl, Demetriu Jucu 1 fl, Gregorie Mateiu 5 fl, Maria Rosca 1 fl, Gr. Mateiu jun. 1 fl. Netti Petricu 3 fl. Prin colecta dlui George Lazaru din Vinga 50 fl. dela: G. Lazaru 10 fl, Regina Evuțian 2 fl, Victoria Todorescu 1 fl, Ioan Darabanth 5 fl, Mihaiu Russu 2 fl, Dimitrie Iovin 3 fl, Augustin Petru 5 fl, Nicolau Mila 5 fl, George Pantiu 2 fl, Maria Istinu 2 fl, Pavel Draga 1 fl, Dem. Birnay 1 fl, Maria Ohnitz 2 fl, Antoniu Hirt 2 fl, Iulian Miescu 2 fl, Ved. Jeța Peits 1 fl, Constantin Barbos 1 fl, Sigismund Absolon 1 fl, Loca Chirinu 1 fl, Rosalia Sabo n. Lazaru 1 fl. (Va urmă.)

A. F. — Din cauza acestor două litere, s'a intentat unui comerciant din Viena un proces de vătămarea onorei. In magazinul acestui comerciant, literile A. F. jocă un rol insemnat și toți impiegații lui cunosc înțelesul lor, care înseamnă: »Atențiune, fură«. Comerciantele făcuse trista esperiință, că unii din mușterii vin in magazinul lui cu intențiunea d'a-și apropia ceva din mărfurile sale fără plată, că acești amatori de efinătate esagerată sunt in genere bine îmbrăcați și cu maniere elegante, spre a înlătură ori-ce bănuială. Se înțelege că p'o simplă bănuială și fără dovezi nu se pôte procedă, de aceea comerciantele chibzuiseră împătorul mijloc de a deșteptă băgarea de seamă a impiegaților sei; când i se părea că are a face cu un asemenea pungaș elegant, pronunță in gură mare, dar într'un mod nesuspect aceste două litere. In trecutele zile, într'un domn necunoscut foarte bine îmbrăcat in acel magazin și ceru să i se arete câteva articule de galanterie, ca să facă o alegere. Comerciantele, căruia i pără purtarea străinului cam suspectă, diser impieगतului la care se adresase străinul: Arată dsale din marfa A. F. Acesta denumire misterioasă, pôte și un suris perceptibil in fisionomia impieगतului, puse pe gânduri pe cumpărător și-l îndemnă a cercetă până ce isbuti in fine să descopere înțelesul ascuns sub aceste inițiale. Socoțindu-se vătămă in onora lui printr'o asemenea bănuială, se grăbi a intentă proces, care se va judecă in aceste zile. Se va puter ore considera ca o ofensă pronunțarea literilor A. F., chiar de s'ar dovedi ce înțeles le-a atribuit comerciantele?

Averea principelui Bismarck. Corespondentele din Berlin al djarului »XIX Siēcle« dă următoarele amănunte asupra averii personale a principelui de Bismarck: Astăzi cancelarul fabrică aprupe o sută mii litri de rachiu pe lună, din cari trei-deci mii produce distileria dela Varzin. Domenul Varzinului, atât pentru distilerii, cât și fabricile de hârtie, aduc pe fiecare an cancelarului un venit de 125,000 până la 150,000 franci. Acest domen fu cumpărat de cancelarul după resbelul din 1866, cu o dotațiune pe care i-o făcu regele Prusiei. De altă parte, imensul domen dela Friedrichsruhe, care fu dat principelui de Bismarck in 1871, are un venit de aprupe trei sute de mii de franci. In fine, acum câți-va ani, principele de Bismarck a rescumpărat vechia moșie patrimonială a familiei, moșia Schoenhausen, al cărei venit trece pest o sută mii de franci. Astăzi, principele de Bismarck are un venit de 6 până la 7 sute de mii de fr., ale căror sorginte principală sunt distilerii și fabricile de hârtie dela Varzin și pădurile dela Friedrichsruhe. Ilustrul diplomat, care trăește in cea mai mare simplicitate cu familia lui, nu cheltuește pe fiecare an nici jumătate din această sumă.

Știri sourte. Procesul de proșă al »Tribunei« nu s'a putut desbata la 31 martie, căci dl C. vici a apelat in contra competenței, tribunalul din Cluș a respins apelata; in contra acestei sentințe, dl Slaviu a făcut

recurs de nulitate, la care s'a alăturat și dl C. Pop Păcurar; curia a respins recursul de nulitate și astfel procesul se va pertractă la Cluș. — *Moștenitorul trombului României*, un nepot al regelui Carol, se va aduce in țēră, spre a-și face educația militară in armata română. — *Din Blaș* se scrie, că statutele »Cassei de economii din Blaș« neintărindu-se, societatea s'a desființat și a decis să înființeze alta sub titlul »Patria.« — *Linia ferată Des-Bistrita* se va deschide la 3 maiu, luând parte a mulțime de oșpeți invitați, in frunte cu ministrul de comunicațiune. — *Universitatea din Buda-pesta* ș-a incheiat prelegerile inainte de timp, căci eră in pericol d'a se ruină: repararea va costă vr'o sută de mii. — *In Italia* erăș s'a ivit cholera și se răspândește din ce in ce mai mult; la Triest s'a luat măsuri de apărare. — *Din Blaș* se scrie, că in anul acesta s'au mai inmulțit localitățile seminarului de acolo, căci terminându-se și aripa cea nouă, s'au aședat in ea museele tinerimei. — *Pentru Alumnul român din Timișoara*, după cum aflăm din »Luminatorul«, curg plătirile și contribuiriile tot mai indestulitor. — *Teșeturile românești din Transilvania* au străbătut până in America, unde se întrebuintează pentru decorarea locuințelor. — *La Lipova* mercuri după Paști se va ține adunarea generală a reuniunii invetătorilor români gr. or. din tractul Lipovei, sub presiul dlui Veniamin Martini.

Moda.

Moda aduce costume foarte frumoșe de casă și fără de multă decorațiune, o atare toaletă vedui zilele trecute; la aceea rochia eră gătită din atlas verde intunecat, peste acesta viniă o draperie lungă de dantele de chantilly in colorea cafeului, panglicele de cari eră ridicată tunica erau verđi și brodate cu bronce, de asemenea colere, in se din peluche eră și gulerul și garnitura taliei. In pēr un arangiamen de dantele de colere cafenie cu panglice verđi și aur vechiu armonisă cu toaleta. O toaletă de asemenea elegantă e costumul de Matinee lung din satin desinat albastru cu garnitură de peluche brun auriu. La această talia se incheie într'o parte și are ca ornament ciucuri de chenilie brodați cu aur. Toaleta modernă de societate are combinațiuni pline de efect. Se pōrtă tare tūll negru chiar și la dans, in se mai totdeuna combinat cu aur, argint sēu cu o nuanță modernă. Foarte plăcute sunt nuanțele Malve și corallin sēu havanna cu brodării fantastice de perle. In moda englesă jocă o rolă mare crepul in colorea safiran cu vērste deschise de brocat pompador și întrefesute cu desine de viorele, se spune că atari toalete ar fi foarte elegante. Tōte costumele moderne au cođi de peluche sēu catifea, cu deosebire sunt foarte plăcute la cođi carite stofele netede. O nuanță de catifea preferită pentru cođi e rubin cu aur, abricot cu vērste de argint și havanna cu aur vechiu. Pe lângă decorațiunea de tuturi de pene, cu cari se decorăz toaletele, mai jocă o rolă mare și perlele, aceste formeză ornamente fantastice pe tablieruri, șire intregi decorăz marginea cođii și formând mosaice ornēză mănuașă, ciorapii și eventaiul. Cugetați-ve numai de exemplu tablierul unei toalete de atlas alb, decorat cu flori și frunđe fantastice din perle in nuanța feuille de rose, acăror efecte cristalice sunt varii și luciu de perle de argint și aur, la această rochie, cođa și corsagiul din peluche rosa sēu rochia de atlas negru cu perle in colorea bouton d'or sēu orange, un tablier albastru ca apa cu brodărie roșie ca coralul.

Toaleta de mirsă e tot simplă ca mai nainte, cu deosebirea că atlasul cel alb tradițional se inlocuește une-ori cu catifea. Modiștii englezești folosesc cel puțin la cođa și corsagiul catifea, precând rochia, ce

e acoperită apröpe totă de dantele, e gătită din atlas. Modelele parisiane de mirösă sînt fÖrte simple și gätite din moar antic cu decorațiune de points și bouquete de mirt; cele englese inse sînt acoperite de dantele, brodării de argint și juvaere.

Mantelele se pÖrtă lungi, pentru visită recomandă moda mëtasă in colÖrea sură, turturile pentru cälëtorie, țesetură de bure brună, ér pentru promenadă cheviot quadrolat. Pëlăria de primăveră, un prunc vitreg al modei, se bucură fÖrte rar de o originalitate extraordinară. Fasonene eșite astă-iernă drapirate cu tüll brodat cu mărgele, ornate cu tufuri de pene sêu panglice de catifea, valoröză ca novităçi. Cilindrul ancă se pÖrtă tare, stă inse bine numai pe capul unei dame frumöse. Pentru copii și copile, cari ancă voese ca să aibă moda lor, se recomandă costume rusești gätite din postav și catifea cu bumbi aurii, precum și costume Louis treize cu vestă de mëtasă colorată, Jaket deschis și pantaloni strîmçi. Copilașii de trei—patru ani pÖrtă după moda cea mai nÖuă rochiuță de catifea decorată cu indoituri late, la aceste gamașieni suse și guler de piele.

Valeria.

Ghicitură de șac.

de

		re	beș-				
		ci-	des-				
nc-	mor-	ce	ce-	iu-	că-i		
și	Când	va	te	pre-	'și		
Iulia		nu	nă	Ursu.			
		ța	țu-				
		pi-	es-				
		it.	rin-				
		te	Sus-				
		fe-	ma-				
		a	ța	iu-	su-		
		in-	tă-	ră-i	du-	to-	si-
blas-	rea	ma-	fi-	ce	bit	e	se
A	mă	'și	re-	ră-	ne	pes-	in

Se pÖte deslegă după promenada calului. Terminul de deslegare e 13 maiu. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte intre deslegători.

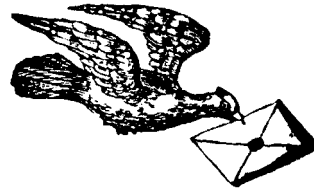
Deslegarea ghiciturei de șac din nr 1:

Scumpă Moldovă, țeră de jale,
Ah! in ce stare tu ai ajuns!
Lasă-m' a plänge ranele tale,
Căci până 'n suflet me simt pëtruns!

Deslegare bună primirăm dela dÖmnele și dșorele:
Elena Tulea n. Socanda, Emilia Anderco n. Roman, Ana C. Pop, Mariți Lupan, Cornelia Maier, Sidonia Major, Elena Silași, Polixena Bian, Felicia Rațiu, Mariți Lucreția Pușcariu, Emilia Onciu n. Ciavoschi, Iulia Darie, Cornelia Densușan, Elena Papp, Victoria Mircea, Otilia Pușcariu, Elena Negruțiu Câmpean, Rosa Lupus, Eufrosina Popescu, Minodora Micșunescu, Iosefina Pop, Nina Popescu și dela domnii Vasiliu Lessiu, D. P. Popovici, Isaia Henteș, Vasile Sala și Emilian Micu.

Premiul 'a dobândit dna Elena Tulea n. Socanda in Hunedöra.

Poșta Redacțiunii.

Dlui S. Fl. M. in S. Am publicat tot ce ați avut la noț. Cerem altele.

Petersburg. N'am primit ancă ceea ce ne-ați anunțat, că vine »numai decât«

Primăveră. In inventar al productelor de primăveră, numai

poesia lipsese. Nu cerem altele.

El și ea. Șeim că te vei supëră și ne vei deveni dușman de mÖrte, dar totuș ț-o spunem, că n'am găsit in ea decăt vorbe umflate.

Nu voi măi cîntă. Dar apoi să fii om de vorbă!

Dnei A. C. Se pÖt trimite de odată și mai multe deslegări de ghicitură, dar este bine ca tÖte să se scrie pe hărtie deosebită.

Cămpeni. Trimiteți și continuarea!

Georgiu. Nu mai avem manuscrisul.

Călindarul săptămănei.

Dzua săpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
Duminca Pașilor.		
Duminică	13 Duminca Pașilor	25 Dum. Pașc.
Luni	14 (†) Cuv. P. Martin	26 (†) Clet
Marti	15 (†) SS. Apost. Aristav	27 Peregrin
Mercuri	16 S. Mța Agapia	28 Vitalis
Joi	17 C. P. Sim. și Acahie	29 Petor M.
Vineri	18 C. P. Ioan și Grig. D.	30 Catarina
Sămbătă	19 C. P. Ioan dela peșceră	1 Maiu Filip

Trelluniul april—iunie a inceput cu numerul trecut. Aceia a căror abonamente au expirat cu nr. 13, binevoescă a le innoi de timpuriu, căci cu abonamente neplătite regulat o fÖie seriösă nu pÖte să mërğă inainte. Cei ce ne onoröză cu spriginul lor, aibă dară bunătatea a ține precis terminele de plătire, căci și noi trebuie să plătim regulat in tipografie. Siliti de acelaș impregiurare, vom trimite ramburse poștale tuturor acelora, cari in restimp de deçe zile nu-și vor fi rennoiit abonamentul. Aceia cari nu mai vor să fie abonați, sînt rugati a ne inapoia numărul acesta, ca să-i ștergem din șirul abonaților.

Proprietar, redactor respundător și editor **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui ¹⁰⁰/o Högel in Orădea-mare.